

Prvo tromesečje 1976 je za nami

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

V decembru preteklega leta smo sestavljali plan proizvodnje za leto in skušali oceniti proizvodnjo in prodajo za leto 1975. Zdaj so nam rezultati za lansko leto poznani in na osnovi teh lahko rečemo, da smo poslovali uspešno. Naj navedem le nekaj osnovnih podatkov. Skupni količinski plan proizvodnje smo presegli 101,8 odst., vrednostni 97,4 %. Od posameznih TOZD je bila najuspešnejša TOZD Sidrne verige z 115,4 % izpolnitvijo količinskega plana in 116,5 % izpolnitvijo vrednostnega. Največ problemov s proizvodnjo in s prodajo pa je imela TOZD Verigarna, saj ji je uspelo izpolniti količinski plan 88 % in vrednostnega 89 %.

Preteklo leto je bilo na splošno stabilizacijsko, saj smo se z vrsto ukrepov vključili v akcijo za stabilizacijo jugoslovanskega gospodarstva. Sprejeli smo obsežen program stabilizacijskih ukrepov in jih skušali izvajati ter smo to izvajanje mesečno kontrolirali. Naša naloga je bila najprej, da povečamo proizvodnjo in s tem ob približno enakem številu zaposlenih tudi produktivnost. Že v gospodarskem načrtu za leto 1975 smo predvideli 9 % večjo proizvodnjo kot v letu poprej, poleg tega pa smo v stabilizacijskem programu planirali še večjo proizvodnjo pri tistih skupinah izdelkov, kjer smo želeli dodatno izkoristiti kapacitete zaradi velikega povpraševanja na trgu ali pa zaradi nadpovprečne rentabilnosti nekaterih izdelkov. Ob koncu leta smo ugotovili, da smo presegli količinski plan proizvodnje, pa tudi predvideno proizvodnjo iz stabilizacijskega programa (102,6 %).

Pomembna naloga je bila tudi vključitev v splošno akcijo za uravnovešanje zunanjetrgovinske bilance države. Skušali smo izvažati čim več izdelkov, uvoz materiala in surovin pa omejiti. Program je zajemal povečanje izvoza v višini 60 %, uspelo pa nam je izvoziti za 76 % vrednosti več kot v letu 1974. Poleg tega smo dosegli zelo ugodno razmerje med izvozom na konvertabilno in klirinško področje v korist konvertibilnega. To je vplivalo na pridobitev izvozne premije po Internem pravilniku o premiranju izvoza Slovenskih železarn, ki je začel veljati v septembru 1975. Takšno obračunavanje izvoznih premij bomo

izvajali tudi letos, le da z malenkostnimi spremembami v pravilniku.

Januarja in februarja je bil uspeh proizvodnje slabši od planiranega. V januarju smo dosegli količinski plan proizvodnje 85 %, vrednostni 88 %. Od posameznih TOZD je bila najuspešnejša TOZD Kovačnica s 118 % izpolnitvijo plana po količini in 135 % vrednostno. Eksterna realizacija je bila v prvem mesecu manjša od predvidene. Količinski plan prodaje je dosegel 97,5 %, vrednostni 86,1 %. Tako je bila eksterna prodaja večja od proizvodnje za eksterni trg in so se zaloge gotovih izdelkov znižale. Dosežene prodajne cene so bile nižje od poprečno doseženih v lanskem letu. Na domačem trgu smo realizirali 54 % količine in 64 % vrednosti skupne prodaje. Izvozili smo 46 % količine in 36 % vrednosti. Razlika med doseženimi prodajnimi cenami na domačem trgu in v izvozu je očitna. Plan izvoza smo presegli za

18 %, oziroma je bil januarski izvoz za 132 % večji od izvoza v januarju 1975. Na konvertibilnem področju smo realizirali 77 % izdelkov, kar predstavlja 51 % več kot je planirano.

Storilnost dela merimo še vedno po starem načinu, to je s količinsko proizvodnjo na zaposlenega. Poslovni odbor pa je že sprejel sklep, naj se tekom letošnjega leta pripravi vse potrebno, da bi se lahko s 1. 1. 1977 pričela meriti produktivnost dela po novi metodi, ki bo dajala realnejše rezultate o gibanju produktivnosti dela. Letos je prehodno razdobje enotne organizacijske oblike v organizacijo po TOZD. Proizvodnjo po TOZD zajemamo tako eksterno kot interno, lani pa smo zajemali le eksterno pri posameznih obratih. Tako je omogočena samo primerjava proizvodnje za eksterni trg na zaposlenega, šele v prihodnjem letu bomo lahko izdelali primerjavo za dve leti o skupni proizvodnji na zaposlenega.

Obvestilo

V PETEK, 30. APRILA OB 13. URI bo na tovarniškem dvorišču veliko zborovanje v počastitev praznika dela 1. maja.

Vljudno vabimo vse člane delovne organizacije in upokojene, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

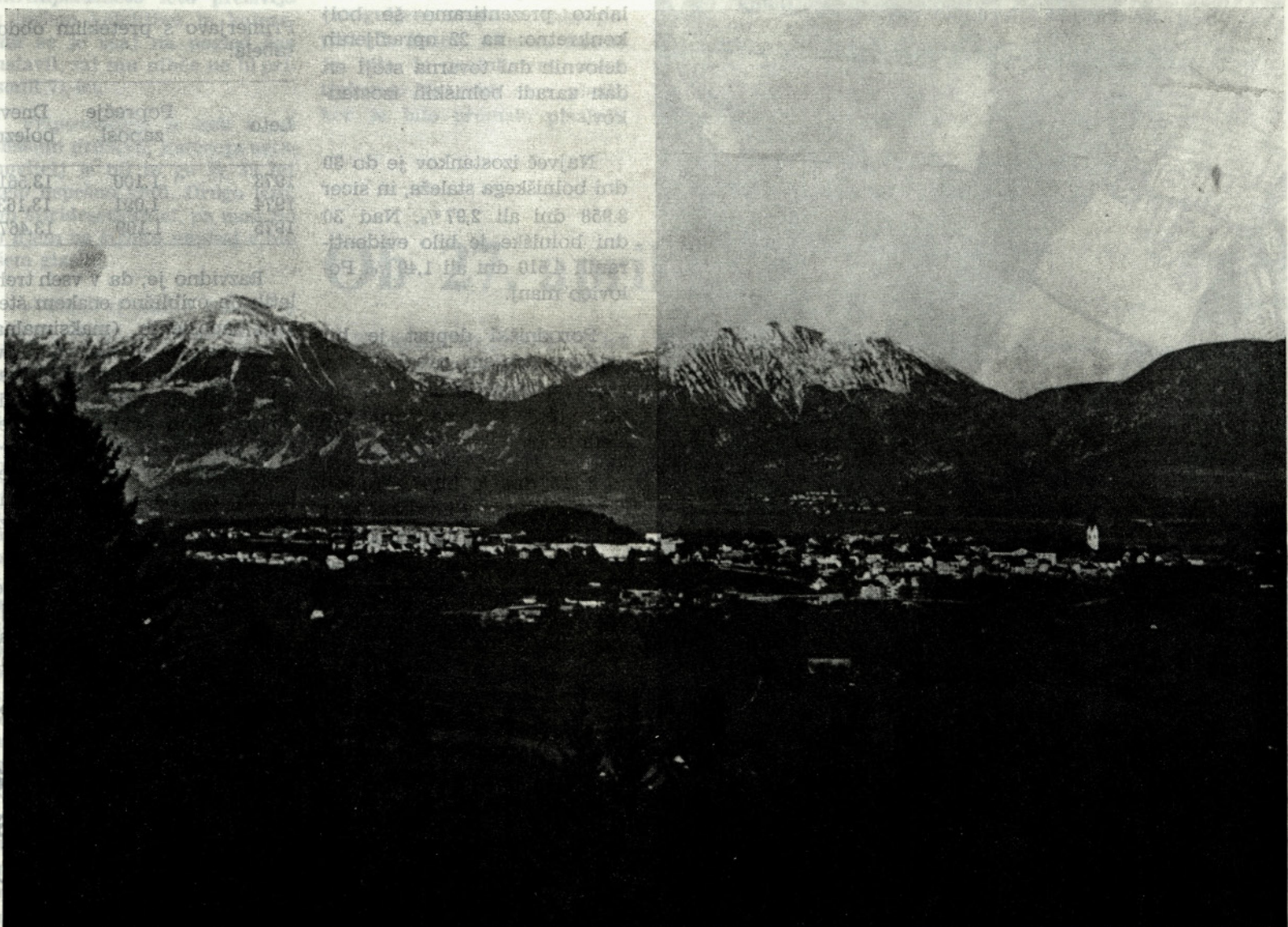
Komisija za kulturo pri konferenci OOS

Blagovna proizvodnja je bila v januarju 87 % od predvidene, število zaposlenih je bilo 1,5 % večje od januarja 1975, zato je indeks produktivnosti le 88,2 %. To nikakor ni zadovoljiv rezultat. Edino TOZD Kovačnica izstopa iz poprečja z indeksom 109,2. Če izrazimo proizvodnjo TOZD Vijakarne v kom., potem je indeks produktivnosti 121,1, kolikor pa merimo v kg, je indeks 87,9 %.

V februarju je bila proizvodnja večja od januarske. Količinski plan smo dosegli

92 %, vrednostni 94 %. Tudi v februarju je bila najuspešnejša TOZD Kovačnica, saj je presegla plan količine za 24 % in vrednostni za 17 %. Tudi TOZD Orodjarna je izboljšala rezultate proizvodnje v primerjavi z januarjem in je presegla vrednostni plan za 2 %. Eksterna realizacija je bila nižja od januarske, saj smo prodali 72,9 % predvidene količine in 67,7 % predvidene vrednosti. Od tega smo odpremili na do-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prvo tromesečje...

mači trg 77 % količine in 83 % vrednosti. Izvoz je v februarju močno zaostajal za januar-skim, saj znaša le 168.681 \$ in je torej več kot za polovico manjši od planiranega. Na tako slab izvoz so vplivala neresena administrativna vprašanja in je zato veliko gotovih izdelkov za vzhodnoevropske države ostalo na zalogi. Izvozili smo 64 % na zahodno področje. Skupni izvoz v dveh mesecih je večji za 53 % od izvoza v istem obdobju lanskega leta.

Blagovna proizvodnja je bila v februarju 1.161 ton, kar je 1 % več od predvidene. Tudi produktivnost dela je izboljšana, saj za OZD znaša 1.041 kg na osebo in tako skoraj dosega produktivnost v februarju 1975 (indeks = 98,3). Zadovoljiv rezultat je dosegla TOZD Verigarna s 1.528 kg na zaposlenega in indeksom 123,3. Tudi v TOZD Kovačnica kaže pokazatelj produktivnosti na boljši uspeh kot je bilo poprečje v lanskem letu.

V marcu je bila proizvodnja še kar zadovoljiva in največja v letošnjem letu. Količinski plan je bil dosežen takole (v %):

	Skupna proizvod.	Blagovna proizvod.
TOZD Vijakarna	93	90
TOZD Verigarna	89	107
TOZD Sidrne verige	108	143
TOZD Kovačnica	110	105
Skupaj OZD	102	115

Bolje je dosežen plan proizvodnje za eksterno prodajo. V skupni proizvodnji sta najbolje dosegla plan TOZD Kovačnica in TOZD Sidrne verige. Vrednostni plan (skupna proizvodnja) pa je bil dosežen takole (v %):

TOZD Vijakarna	95
TOZD Verigarna	107
TOZD Sidrne verige	105
TOZD Kovačnica	101
TOZD Orodjarna	101
TOZD Vzdrževanje	64
TOZD Skupne službe	100
Skupaj OZD	102

Tudi vrednostno izpolnjevanje plana je zadovoljivo. Najboljši uspeh ima TOZD Verigarna, ki pa je po izpolnitvi količinskega plana na zadnjem mestu.

Produktivnost dela je bila v marcu večja od prvih dveh mesecev letošnjega leta. Tako znaša poprečna produktivnost 1.177 kg na zaposlenega, kar je 19 % več od lanskega poprečja. V TOZD Vijakarna je bilo proizvedeno 1.574 kg na zaposlenega, v TOZD Verigarna 1.617 kg (kar je 28 % več od lanskega poprečja), v TOZD

Sidrne verige 4.873 kg (36 % več od lanskega poprečja) in v TOZD Kovačnica 772 kg (6 % več od poprečja 1975).

V marcu je bila prodaja največja v letošnjem letu (109,7 % dosežen količinski plan in 97,8 % vrednostni plan). Na domačem trgu smo prodali 59,9 % količine in 72,4 % vrednosti. Razlika med poprečno doseženo prodajno ceno na domačem trgu in v izvozu je vedno večja.

V marcu je bil plan izvoza dosežen količinsko 109 % in vrednostno 112 %. Od tega smo plasirali na zahodno področje

Na 22 delovnih dni stoji delovna organizacija 1 dan zaradi bolniške

Janko Stušek, profesor

V letu 1975 je bilo od skupno 301.648 opravljenih delovnih dni 13.467 dni izostankov zaradi bolezni ali 4,46 % vseh delovnih dni. Te številke povedo, da je bilo v celotnem poprečju 12 dni bolniške na vsakega zaposlenega. V vsem letu beležimo 1.467 primerov obolenj, kar pomeni, da je od 272 koledarskih delovnih dni zbolelo več kot 5 delavcev na dan in da je vsako obolenje zahtevalo v poprečju nekaj več kot 9 dni odsotnosti. Slika odsotnosti zaradi bolniških lahko prezentiramo še bolj konkretno: na 22 opravljenih delovnih dni tovarna stoji en dan zaradi bolniških izostankov.

Največ izostankov je do 30 dni bolniškega staleža, in sicer 8.958 dni ali 2,97 %. Nad 30 dni bolniške je bilo evidentiranih 4.510 dni ali 1,49 %. Polovico manj.

Porodniški dopust je bil pri dosedanjem pregledu izvzet. Če bi vključili še te podatke, je v skupnem stanje naslednje:

3.115 dni je bilo porodniškega dopusta v lanskem letu ali 1,03 % vseh delovnih dni. V celoti to pomeni, da je bilo 16.582 dni izostankov zaradi bolezni in porodniških dopustov ali 5,49 %, oziroma, da je ostalo poprečno vsak dan 61 delavcev doma zaradi bolezni ali porodniškega dopusta in da na 18 delovnih dni stoji tovarna 1 dan zaradi bolniških in porodniških dopustov.

Po posameznih TOZD, sektorjih, oziroma službah je bilo stanje naslednje (brez porodnic):

7 %, na vzhodno s konvertibilnim načinom plačila 31 % in 62 % na vzhodno področje. Največji del izvoza zajemajo verige za Bolgarijo in SSSR. Kumulativno doseganje predvidenega izvoza je bilo v prvih treh mesecih količinsko 87 %

in vrednostno 91 %. Na takšno stanje vpliva majhen izvoz v februarju.

Podatki o gibanju osebnih dohodkov za delovne organizacije v okviru SZ so nam znani le za prva dva meseca 1976 (na fizično zaposlenega):

	Plan 1976	Doseženi v febr.	Indeks
JESENICE	4.225	3.902	92
RAVNE	4.400	3.917	89
STORE	4.300	4.179	97
PLAMEN	4.183	4.056	97
TOVIL	4.072	3.461	85
VERIGA	4.281	4.080	95
ŽIČNA	3.848	3.129	81
METALURSKI INŠTITUT	5.330	4.948	93
OSS SZ	6.761	6.105	90

Med predelovalci smo bili glede na izplačane OD na prvem mestu.

Sektor — TOZD	Dnevi bolezni	Poprečje na zaposl.	Popreč. zaposl.
1. EOS	20	2	10
2. STK	70	3,5	20
3. Finančni sektor	270	7	38
4. Splošni sektor	206	5	38
5. Komercialni sektor	590	8	76
6. Tehnični sektor	170	2	81
7. TOZD Orodjarna	463	7	64
8. TOZD Vzdrževanje	1.011	8	133
9. TOZD Vijakarna	3.155	16	195
10. TOZD Verigarna	3.081	14	221
11. TOZD Kovačnica	2.566	21	120
12. TOZD Sidrne verige	1.865	16,5	113
Skupaj	13.467	12,1	1.109

Primerjavo s preteklim obdobjem nam pokaže naslednja tabela:

Leto	Poprečje zaposl.	Dnevi bolezni	Poprečje na zaposl.	% odsot. dni	Število obolenj
1973	1.100	13.561	12,3	4,50	1.382
1974	1.091	13.163	12,0	4,49	1.459
1975	1.109	13.467	12,1	4,46	1.467

Razvidno je, da v vseh treh letih ob približno enakem številu zaposlenih (maksimalna diferenca je 18 delavcev) v številu bolniških dni ni bistvenih razlik. Nekaj večja razlika pa je ob primerjavi z letom 1972. Takrat je bilo pri poprečno 1.140 zaposlenih delavcih za 1.434 delovni dni manj izostankov zaradi bolezni kot v lanskem letu.

Sicer lahko rečemo, da je ob splošni družbeni situaciji bolniških staležev 4,4 % izpada delovnih dni zaradi bolezni

sprejemljiva številka. Želja nas vseh pa je, da bi se ta številka še zmanjšala, vendar ne toliko zaradi delovnega procesa in izostankov, kakor zaradi delavcev samih.

Prizadevanja nas vseh morajo biti usmerjena v to, da bi bilo leto 1976 manj obremenjeno s stalnimi problemi, ki so posledica zdravstvenega stanja posameznika. Osnova za boljšo prihodnost je delo, ki naj bi ne bilo prav nič škodljivo zdravju. Kajti opravljamo ga lahko samo, če smo zdravi.

Članke za naslednjo številko sprejemamo do 3. junija 1976

Ročno kovanje verig

Le z delom se meri vrednost stvari, pa tudi ljudi

»Lepo je v naši domovini biti mlad!« Da, mladost je sama po sebi lepa, posebno še — brezskrbna mladost. Pa se zavedamo tega? Pomislimo kdaj, kdo je naši mladini omogočil to brezskrbno mladost? Pomislimo kdaj na tiste, ki so se mladosti odpovedali, da sedaj svojo lahko uživajo mladi? Niso je žrtvovali z obžalovanjem, negodovanjem. Z vnemo, pesmijo na ustih so gradili lepši čas. Zato je morda prav Prvi maj — praznik dela primeren, da posežemo trideset let nazaj, da se spomnimo, kako so bili postavljeni temelji temu, kar imamo danes.

»Tridesetkratni udarnik sem bil. Po osem ur dnevno sem varil za svoj kos kruha, dodatnih pet ur na dan pa za boljši kruh nas vseh. Sobotni popoldnevi in nedelje so bili često namenjeni prostovoljnemu delu izven tovarne: obnavljali smo požgane domove v Radovni; obnavljali hotele na Bledu; gradili zadržne domove po okoliških vaseh; pomagali gozdnemu gospodarstvu pri sečnji lesa. Še prej, takoj po vojni, pa smo s prostovoljnim delom izpod ruševin pomagali obnoviti našo tovarno.

Za vse to sem od Zveznega in Republiškega sindikata dobil več priznanj: srebrno medaljo — orden dela in udarniško knjižico; večkratne denarne nagrade: visoko denarno nagrado sem poklonil gasilskemu društvu; drugo za organizacijo dedka Mraza na vasi; dvakrat so mi bile poklonjene brezplačne počitnice v hotelu na Ohridu in Opatiji. Odstopil sem jih bolehnjejšima sodelavcema. Saj nisem mogel na počitnice, ko pa sem bil zdrav in močan in voljan delati! Pa plan je bilo treba doseči in preseči, če smo hoteli spet zmagati v tekmovanju za najuspešnejši kolektiv, ki ga je organizirala Republiška direkcija za kovinsko industrijo. Veliko priznanj je dobil naš kolektiv; prehodna zastavica pa se je v naši tovarni kar ustavila, ko je prišla v naše roke, saj smo bili več let najboljši slovenski kolektiv v tej

Jože Tonejc

branži. Vsa priznanja in zastavica so v dvorani delovne organizacije. Tudi dopusta nisem koristil v tistem času. Odkodnine za neizkoriščene dopuste so nakazovali sindikatom.

»Eh, težki, pa vendar lepi časi so bili to,« je po kratkem premolku na pol tiho zaključil tovariš Tonejc. »Nikomur ni bilo težko delati, nikogar ni bilo k prostovoljnemu delu treba dvakrat povabiti. Delali smo ob črni kavi in koruznem kruhu; a bili smo si prijatelji!

Danes vsega tega mladini ni treba. In prav je tako. Od spominov se ne živi. Pa vendar bi bila mladina lahko vsaj malo bolj aktivna. Še s športom in delom v prosvetno kulturnih, gasilskih in podobnih društvih se večina ne ukvarja. Pa delo? Tudi pri prizadevanjih za boljšanje našega gospodarstva bi bili lahko bolj opazni,« je končal svoje pripovedovanje Jože Tonejc, ki že štiriinpetdeseto leto preživlja v našem kolektivu in katerega mu se je vsaj na pogled čas ustavil, saj mu nihče ne bi prisodil 71 let.

Pripovedoval je tudi o gasilskem društvu, katerega ustanovitelj je bil in ga že 39 let zelo uspešno vodi. Drugo leto, ob štiridesetletnici, pa nam bo o njem na široko napisal v našem glasilu.

»Veliko ti lahko povem o našem delu,« je dejala Majda Gros, ko me je v ponedeljek popoldne prijazno sprejela na svojem domu. »V decembru šestintridesetega leta sem prišla v tovarno. V prodaji smo bili takrat štirje uslužbenci. Dela je bilo vedno več, zato smo delali cele dneve, pa tudi noči. Kosila so nam svojci prinašali kar v tovarno. V tistem času, pa tudi še leta potem, ni nikomur prišlo niti na misel, da ne bi hotel delati ali da bi pričakoval za nadurno delo plačilo ali prosti dan. Veseli smo bili svobode, miru. V nas je bila le ena želja in misel: hitro obnoviti domovino in ustvariti človeka vredno življenje.

Ob sobotah popoldne smo tudi uslužbenci s fizičnim delom pomagali proizvodnim obratom pri izpolnjevanju plana. Pleskali smo pluge in bra-

ne, ki smo jih takrat še izdelovali.

Prostega časa nismo poznali. Kdajkoli in kjerkoli je občina ali vas rabila pomoč, so bili prisotni delavci Tovarne verig. Pomagali smo pri gradnji kulturnih domov v Ribnem in Mošnjah; ureditvi nogometnega igrišča v Lescah, pri urejanju Šobčevega bajerja, da smo ustvarili prve pogoje za razvoj turizma v Lescah. Po Pokljuki in Jelovici smo gozdarjem pomagali pripravljati drva. Pri vseh teh akcijah smo bile vedno prisotne tudi ženske.

Takrat je bilo vse drugače. Materializma in individualizma ni bilo v nas!«

Tovarišica Grosova je bila tudi zelo aktiven član leške Svobode. »Na žalost je bila kljub negodovanju vaščanov leta 1964 podrta stavba prejšnje šole v Lescah. S tem je bil podrt tudi oder in dvorana in odvzete vse možnosti nadaljnjemu delu dramske skupine. Dvanajst let je že minilo, pa Lesce še vedno nimajo dvorane. Zato je kulturno življenje naše vasi tako mrtvo.«

»V letih po vojni smo zgradili trdno osnovo nadaljnjemu razvoju našega gospodarstva in naše družbe,« je svojo pripoved začel tovariš Mulej Mirko in mi izročil zajetno, malce oguljeno mapo na roko popisanih listov. »Veste, takrat je bila le malokatera stvar tipkana. Na roko smo pisali, ker je bilo premalo pisalnih

strojev,« mi je pojasnil. V tej mapi so poimenski sezname opravljenih prostovoljnih ur. »Prelistajte, pa boste videli, koliko se da delati, če je dovolj dobre volje in če se ve, čemu bo to delo služilo,« je še dodal.

»Vsako prvo nedeljo v mesecu smo imeli zbor udarnikov, kjer smo si razdelili in sprejeli proizvodne obveznosti. Skoraj vsako soboto popoldne smo opravljali »sobotno delo«, kot smo ga poimenovali. Namenjeno je bilo planskim nalogam.

Ob prostih popoldnevih in nedeljah pa smo se udeleževali akcij izven delovne organizacije. Leta 1947—1948 smo pomagali pri izgradnji in zunanji ureditvi novega vijačnega obrata. Objekt orodjarne so udarniško zgradili učenci naše Industrijske kovinarske šole. Da je gozdarstvo doseglo planske naloge, so mu v veliki meri pomagali tudi delavci Tovarne verig. Poleg tekmovanja za delovne uspehe, kjer smo bili v letih 1948, 1949, 1950 in 1951 prvi, smo se redno udeleževali tudi tekmovanj s področja kulture, fizkulture in političnega dela.

V okviru sindikata Tovarne verig pa je bila tudi ekonomija. V zakupu smo imeli eno največjih kmetij v Lescah, Legatovo kmetijo. Gojili smo krave, ovce, prašiče, perutnino; tudi z vrtnarstvom smo se ukvarjali. Veste, po vojni je bilo težko za hrano. S tem, kar smo sami pridelali, se je oskr-

Mirko Mulej

bovala naša menza, viške pa smo prodali članom kolektiva. Na ekonomiji so bili stalno zaposlene 3 osebe, vsa preostala dela pa smo opravili udarniško člani kolektiva.«

Tudi tov. Mulej je bil in je še eden najaktivnejših družbenopolitičnih delavcev v organizaciji in izven nje.

Drugačne boljše čase preživljamo. Celodnevno delamo le izmemoma. Dvainštirideset-urni delavnik imamo. Torej je dovolj časa za družbeno in družabno življenje. Pa ga znamo živeti? Se ne zapiramo vase, v ozek krog? Znamo še tako rahločutno prisluhniti sočloveku? Se vedno zavedamo, da le delo daje tudi ljudem vrednost?

MB

Ob 27. aprilu

27. aprila bo poteklo 35 let od tistega zgodovinskega dne, ko je bil na pobudo Centralnega komiteja komunistične partije Slovenije sklican ustanovni sestanek Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Sestanka, ki je bil v Vidmarjevi hiši pod Rožnikom v Ljubljani, so se udeležili poleg zastopnikov KPS, ki je organizirala in vodila sestanek, še predstavniki socialistov, sokolov in kulturnih delavcev Slovenije.

Takrat se je slovenski narod, kakor tudi ostali jugoslovanski narodi znašel v veliki negotovosti in dilemi, ali sprejeti okupacijo z vsemi posledicami, ali pa se z organiziranim oboroženim bojem upreti okupatorju. Komunistična partija Jugoslavije, ki jo je tudi takrat vodil tovariš Tito, je

pravilno in dalekovidno ocenila nastalo situacijo in si postavila za cilj združiti vse napredne sile v Jugoslaviji in pričeti organiziran oborožen boj proti okupatorju in njihovim pomagačem. To je prišlo do izraza tudi na ustanovnem sestanku Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Na tem sestanku je pokojni Boris Kidrič obrazložil položaj, v katerem se je znašel slovenski narod po okupaciji ter obenem nakazal možnosti nadaljnjega razvoja dogodkov. Na osnovi tega je bil sprejet program za nadaljnje delo, ki je med drugim določal, da je treba takoj pričeti z organiziranjem oboroženega upora slovenskega naroda proti okupatorju za osvoboditev in združitev slovenskega naroda.

Kaj se je dogajalo po tistem zgodovinskem dnevu, zla-

sti še po 22. juniju 1941, ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo, je znano. Težak in krvav boj, zapiranja, izseljevanja, mučenja, ubijanja, koncentracijska taborišča, (maltretiranje), velike žrtve, oživelci gozdovi, naraščanje in stopnjevanje upora ter končna osvoboditev maja 1945.

Več kot dovolj je bilo razlogov, da je 27. april 1941 postal zgodovinski dan in proglašen za praznik »USTANOVI-TEV OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA«. Zato smo dolžni osvežiti spomine na dogodke, ki so vezani na ta dan in prenašati izročilo na mlajše generacije, da za večno ostane eden najpomembnejših dogodkov z zgodovini slovenskega naroda.

N. B.

Novi način plačila

Jure Pejič, diph. oec.

Letos sta začela veljati dva zelo pomembna zakona, ki bistveno vplivata na gospodarjenje, tako v širšem pomenu, kot tudi v naši delovni organizaciji. Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenih del, ki se uporablja od 1. januarja 1976, prinaša bistveno spremembo v formiranju celotnega dohodka in dohodka. S 1.1.1976 prehajamo namreč iz obračuna celotnega dohodka po fakturirani realizaciji na obračun celotnega dohodka po plačani realizaciji. Razlika je v tem, da mora biti prodano blago ali storitve za obračun po novem sistemu tudi plačano ali zavarovano s predpisanimi instrumenti plačila. Po starem sistemu je za obračun celotnega dohodka zadoščalo, da je bilo blago fakturirano, to je kupcu prodano in mu je bil izstavljen račun ne glede na to, kdaj bo plačal. Torej, denar smo lahko delili, čeprav praktično ni bil pri nas. Seveda to ni moglo iti v nedogled. Tudi v starem sistemu so bile omejitve (odpis terjatev), vendar precej liberalnejše od sedanjih. V neposredni zvezi s tem zakonom je Zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, ki se uporablja od 1. aprila 1976. Kot uporabniki družbenih sredstev se smatrajo organizacije združenega dela, vse oblike njihovega združevanja, banke in druge finančne organizacije, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije in skupnosti ter druge pravne osebe. Uporabniki družbenih sredstev, ki vzpostavljajo med se-

boj dolžniško-upniška razmerja, morajo plačilo zavarovati s predpisanimi instrumenti za zavarovanje plačil. Dolžniško-upniška razmerja so mišljena takšna razmerja, ki so jih med seboj vzpostavili uporabniki družbenih sredstev v prometu proizvodov in blaga in pri opravljanju storitev. Dolžnik je tisti, ki je prevzel plačilno obveznost v blagovnem prometu ali pri opravljanju storitev, upnik pa tisti, ki je dobavil blago ali opravil storitev.

Instrumenti za zavarovanje plačila so naslednji:

1. ček,
2. menica,
3. neprekljicljivi dokumentarni akreditiv,
4. garancija.

Ti instrumenti se uporabljajo takole:

ček — za takojšnje plačilo; menica — za plačilo v roku, ki ne sme biti daljši od 90 dni od dneva, ko je nastalo dolžniško-upniško razmerje, oziroma za zavarovanje plačila pri kreditu, ki ga da upnik (blagovni kredit) in dospe v plačilo v enakem roku, kot dospe po pogodbi odplačilo kredita;

neprekljicni dokumentarni akreditiv — za plačila na podlagi dokumentacije določene v pogodbi med dolžnikom in upnikom;

garancija — za plačilo v roku, ki ne sme biti daljši od 30 dni od dneva, ko je nastalo dolžniško-upniško razmerje.

Rok za izpostavo teh instrumentov je z zakonom določen in je odvisen od posameznega instrumenta. V glavnem so ti roki kratki.

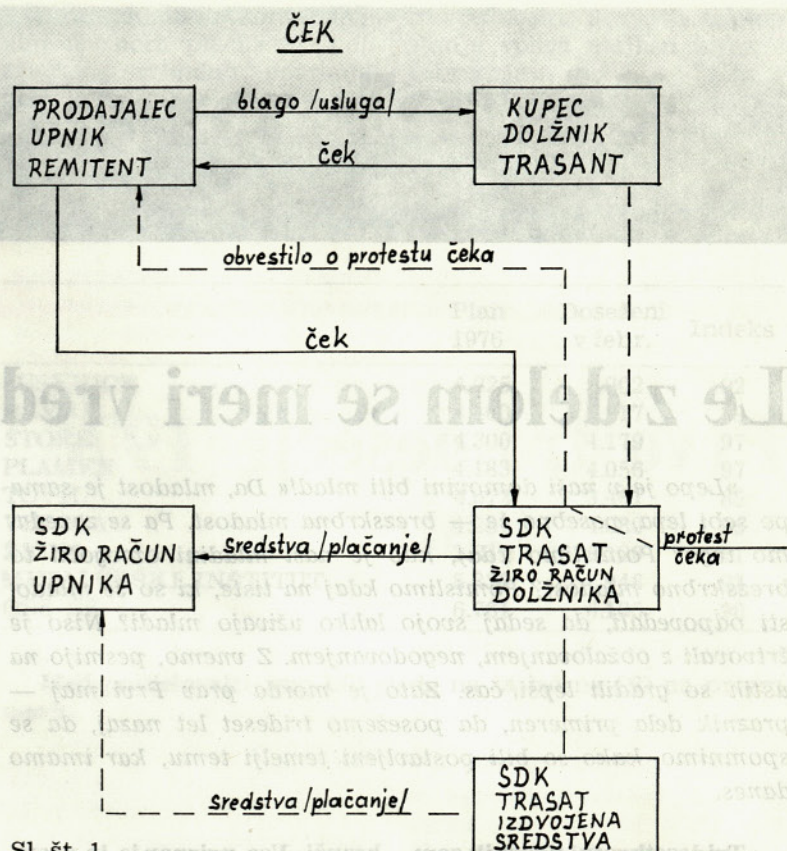
Dolžnik ni obvezen zavarovati plačilo s temi instrumenti v primerih, če plača vnaprej.

Vsi ti instrumenti so že obstajali, vendar smo jih redko uporabljali.

Zaradi tega bomo v naslednjih stvkih poskušali na kratko razložiti vsakega od njih.

ČEK — Ček je vrednostni papir, izdan v obliki, določeni z zakonom, s katerim izdajatelj čeka — TRASANT — pozove denarni zavod (SDK) — TRASATA, da plača iz njegovega dobroimetja določeno vsoto denarja, določeni osebi ali prinositelju čeka — REMITENTU.

Pojasnimo to z enostavnim primerom: Veriga Lesce prodaja blago Metalki Ljubljana. Metalka je dolžnik, Veriga upnik. Če Metalka odloči, da zavaruje plačilo s čekom, izda ček z označbo SDK, katera vodi njihove račune in ga da Verigi. Veriga sprejme ček, ga predloži SDK in ta ga vnovči iz sredstev dolžnika (izjema so tista sredstva, na katera po zakonu ni možno seči v izvržbo). Če na računu izdajatelja ni kritja, SDK da ček v protest pristojnemu sodišču in o tem obvesti upnika (Verigo), ki obdrži svoje regresne

Sl. št. 1

na našega upnika npr. Železarno Jesenice. V tem primeru je Veriga INDOSANT, Železarna Jesenice INDOSATAR.

Menični upnik lahko eskontira menico pri banki ali pri

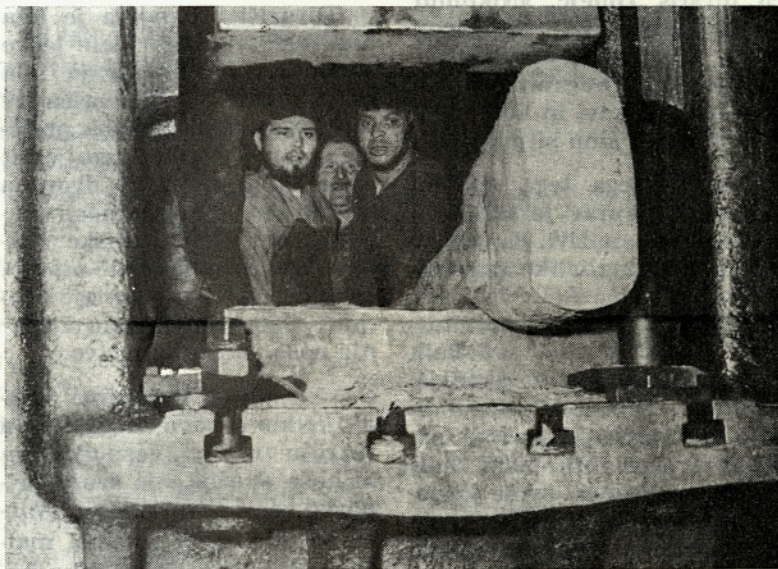
čal on namesto dolžnika, če ta tega ne bi storil v dogovorjenem roku. Specifičnost teh garancij je v tem, da je zagotovljen avtomatizem v plačilu dolga od garanta, če dolžnik ne plača v dogovorjenem roku.

Osnovni cilj teh dveh med seboj povezanih zakonov je ozdravljanje gospodarstva in zavarovanje tistih gospodarskih subjektov, ki v redu poslujejo. Zakonske možnosti za anticipativno potrošnja so že zgodovina. Trošiti je možno samo tisto, kar je proizvedeno, prodano in plačano. Potrošnja na osnovi prelitega dohodka od drugih je za nami. Poleg pozitivnih strani novega načina plačevanja se pojavlja veliko problemov v zvezi z uveljavljanjem teh predpisov. Prav ti problemi dajejo odgovor na vprašanje, zakaj smo s temi predpisi do sedaj čakali. Eden od teh problemov se odpira v zvezi z realizacijo proizvodov in storitev. Plačilna sposobnost kupcev in s tem avtomatsko njihova kupna moč se zmanjšuje, kar je posledica dosedanjih neusklajenih gospodarskih tokov. Tako lahko v prehodnem obdobju pričakujemo manjši obseg realizacije, najprej pri proizvajalcih blaga, namenjenega za reprodukcijo, potem pri proizvajalcih blaga, namenjenega za široko potrošnjo.

Z druge strani bo oskrba z reprodukcijskim materialom otežkočena, ker so potrebna takojšnja plačila ali pa zavarovanje plačil z enim od že omenjenih instrumentov.

Poravnava starih dolgov je problem za sebe. Veliko delovnih organizacij ne bo moglo poravnati dolgov in bodo obvezne izdelati sanacijski program. Če sanacija ne bo imela učinka, bo sledil stečaj.

Ker je tudi naša delovna organizacija ena od celic gospodarskega sistema, se bomo vsekakor tudi mi srečali s problemi. Zato se moramo maksimalno angažirati na izkoriščanju notranjih rezerv. Zakon ne smemo tolmačiti kot birokratski akt, ampak kot skrajno ekonomsko nujnost.

Toplo oblikovanje

pravice. V tem enostavnem primeru je Metalka TRASANT, SDK TRASAT, Veriga REMITENT. Shematsko je to prikazano na sl. št. 1.

MENICA — Menica je vrednostni papir, ki se glasi na določeni denarni znesek in katere sestavne dele, prenos in način uveljavljanja upnikovih pravic, realizacijo in drugo urejajo predpisi meničnega prava, ki so zelo strogi. V menici, ki se uporablja v smislu Zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, se razen trasanta, trasata in remitenta pojavlja še avalist. Aval pomeni menično poroštvo. Če na računu trasanta ni dovolj sredstev, da se menica lahko vnovči, SDK izvrši vnovčenje iz sredstev avalista. Avalist je lahko banka ali kakšna druga delovna organizacija (v določenih mejah).

Menica se lahko tudi prenese (indosira). Menični upnik svoje pravice iz menice indosira na indosatarja. Indosatar je torej novi menični upnik.

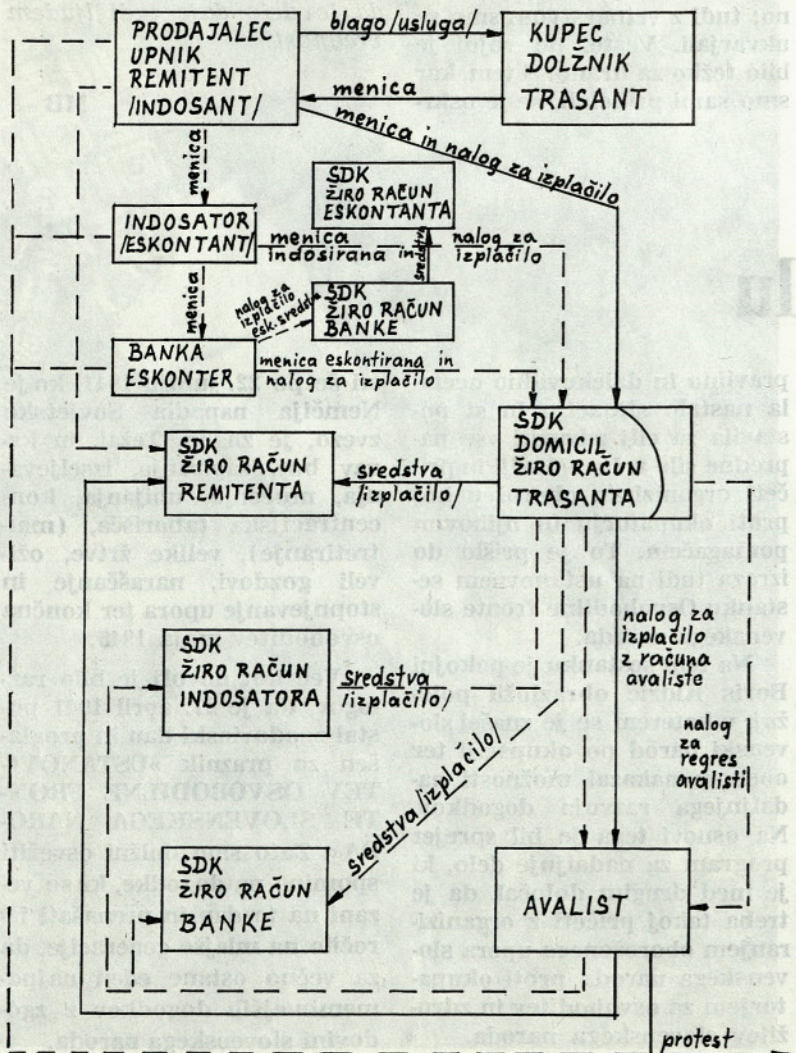
Če bi npr. Metalka iz našega prejšnjega primera zavarovala plačilo z menico, mi lahko to menico indosiramo

drugem uporabniku družbenih sredstev. Eskontirati menico pomeni vnovčiti menico pred njenim dospeljem. Npr. če menični znesek zapade v 60 dneh, menični upnik pa bi rad imel ta znesek takoj, zato da menico eskontirati v banko, ker je sedanja vrednost tega vrednostnega papirja manjša, bo banka upniku izplačala zmanjšani znesek po eskontni meri (analogno z obrestno mero). Vloga SDK je pri vnovčitvi menice podobna kot pri čeku. Shematski prikaz izdajanja, vnovčitve in obveščanja v zvezi z menico se nahaja v sliki št. 2.

NEPREKLJICNI DOKUMENTARNI AKREDITIV je dokument, s katerim SDK na zahtevo dolžnika da na razpolago sredstva upniku. Upnik lahko koristi ta sredstva na osnovi predložene dokumentacije, ki je navedena kot pogoj za koriščenje akreditiva. Z dokumenti upnik (prodajalec) dokaže, da je izpolnil svojo obvezo (npr. o odpremi blaga).

GARANCIJA — Pod garancijo razumemo pismeno izjavo, s katero se garant brezpogojno obvezuje, da bo pla-

MENICA z AVALOM

Sl. št. 2

Pričetek obratovanja novega žicovleka

Franc Bregar

Ideja, da preidemo iz priprave valjanega materiala s pomočjo luženja na način peskanja, se končno uresničuje. Konec januarja smo peskalno napravo in vlečne stroje priključili na električno, vodovodno in pneumatsko omrežje. Na ta način je bil izpolnjen osnovni pogoj za poizkusno obratovanje. Seveda smo morali predhodno ves strojni park opremiti z varnostnimi napravami, kar pa ni šlo brez problemov.

Ceprav objekt še ni dokončan v taki obliki, kot je s projektom predvideno, smo le dobili prve količine vlečene žice. Omeniti velja, da z novim žicovlekom prehajamo tudi na nov način pridobivanja zvezov žice s pomočjo navijalnih košar. Vsi vlečni stroji so opremljeni z navijalci žice in tako odpade najtežje delo žicarja, to je ročno snemanje žice iz navijalnih bobnov. Na nove košare lahko navijamo do 1000 kg žice, kar je bilo pri starem načinu nemogoče. Košare spreminjajo način dela in tudi v skladišču žice ter v predelovalnih obratih. Pri skladiščenju žice odpade nakladanje zvezov v palete, ker služijo košare že same po sebi tudi kot palete. Da to delo v skladišču žice lahko poteka, omogočajo mostna dvigala. Celoten prostor novega obrata je v obsegu teh dvigal. Nestrpnost smo pričakovali, kako se bodo zvezi žice v košarah obnesli v verigarni in vijakarni. Tudi tu smo dobili zadovoljive rezultate, vendar bo potrebno še nekaj manjših dopolnitev.

Pokazalo se je, da moramo košare v preseku iz oblike šesterkotnika predelati na dvanašterokotnik, kar omogoča lepše navijanje žice.

Poizkusno obratovanje se razvija še v velikih težavah. Hala namreč še ni popolnoma dokončana. Glavna hiba so mostna dvigala, ki jih bomo v žicovleku in skladišču žice do konca aprila usposobili in tako odpravili transport z viličarji, kar je bil doslej največji problem. Še večje težave pa so okrog skladišča gotovih izdelkov verigarne. Na tem prostoru bodo montirane elektro-globinske vakuum peči. Z delom ne moremo pričeti, ker nimamo novih prostorov za skladišče. V ta namen bomo naredili začasno skladišče žice tako, da bo en del skladišča verigarne. S tem bo omogočeno delo obeh skladišč. V poletnih mesecih bomo dokončali gradbena in montažna dela v novi žarilnici. Navedena rešitev je le začasna, ker se mora skladišče gotovih izdelkov verigarne do jeseni letos preseliti v druge prostore. V nasprotnem primeru delo v novem obratu ne bo potekalo po predvidenem tehnološkem postopku.

Uvajanje zvezov žice iz novega obrata v predelovalne obrate tudi ne bo šlo brez težav. Za verigarno in vijakarno smo nabavili nove odvijalne krone, ki so prilagojene za košare. Prehod iz starega načina dobave žice v obrate na novi način ni možen v kratkem času, ampak bo to trajalo najmanj eno leto. Za ta čas si moramo biti popolnoma na jasnem, da bo potrebno vsestransko polno razumevanje do teh sprememb, ki jih prinaša novi žicovlek. Novi žicovlek je tako rekoč v zaključni fazi izgradnje in lahko že ocenimo približno vrednost investicije:

— gradnja prizidka, spremembe prostorov v starem delu zgradbe, izgradnja temeljev za stroje in peči, jeklena konstrukcija in razne instalacije	818,000.000 Sdin
— mostna in konzolna dvigala	282,000.000 Sdin
— peskalna naprava s ciklonom in stojali	421,000.000 Sdin
— vlečni stroji in stroji za koničenje	264,000.000 Sdin
— elektro peči	348,000.000 Sdin
— ostala oprema (košare, odvijal. krone itd.)	99,000.000 Sdin
Celotna vrednost investicije	8.052,000.000 Sdin

Le v očeh je smeh pristen

Pogosto ga srečujem — v tovarni, na vasi, na sestanku krajevne skupnosti, na prireditvi glasbene šole... Kadar ga vidim, se srečam z njegovim prijaznim, pristnim nasmehom.

»Miha, kako to, da ste vedno nasmejani? Nikoli vas ne vidim jeznega, žalostnega,« sem vprašala v četrtek proti večeru Glušičevega Miho, kontrolorja gotovih izdelkov in sekretarja ZK v TOZD sidrne verige.

»V mojem življenju ni bilo nič hudega, mi je odvrnil.

Kako redki so, ki se jim zdi življenje srečno. Nič hudega ni, če moraš kot droban deček, kovaški vajenec, pri tujih ljudeh delati po 13 ur dnevno? Posebno še poleti, ko so kovali konje od štirih do devetih zvečer! »Saj me je imel mojster rad, zato sem rad delal. Le obrtno šolo sem težko obiskoval, učiti pa se skoraj nisem mogel, ker ima dan premalo ur. Spati pa je bilo tudi treba, če sem hotel zrasti,« se je zasmel. »No, pa sem se izučil za kovača in leta 1954 kot 17-letni fant prišel iz Samobora v Lesce. Kirin Anton, eden od kovačev, ki je prišel med prvimi v Tovarno verig in ji ostal zvest do upokojitve, mi je priskrbel zaposlitev, pa tudi stanovanje in vso oskrbo mi je dal. Topel dom je bil Kirinov dom.

Dela na objektu priprave materiala in kolektorja so potekala od novembra 1974. Gotovo je bilo veliko pripomb, tako o poteku gradnje, kot izpolnjevanju rokov. Napačno bi bilo dela v tej zvezi ocenjevati enostransko. Upoštevati moramo okoliščine, ki so vplivale na potek gradnje. Največ težav je bilo zaradi tega, ker ni bil objekt na takem mestu, da bi bil dostopen samo izvajalcem del. Morali smo vsa gradbena in montažna dela izvajati tako, da ni bila motena redna proizvodnja. Pri gradnji kolektorja smo morali premestiti vse stare napeljave od elektro-vodnikov do kanalizacije. Nekatera priklju-

— gradnja prizidka, spremembe prostorov v starem delu zgradbe, izgradnja temeljev za stroje in peči, jeklena konstrukcija in razne instalacije

818,000.000 Sdin

— mostna in konzolna dvigala

282,000.000 Sdin

— peskalna naprava s ciklonom in stojali

421,000.000 Sdin

— vlečni stroji in stroji za koničenje

264,000.000 Sdin

— elektro peči

348,000.000 Sdin

— ostala oprema (košare, odvijal. krone itd.)

99,000.000 Sdin

Celotna vrednost investicije

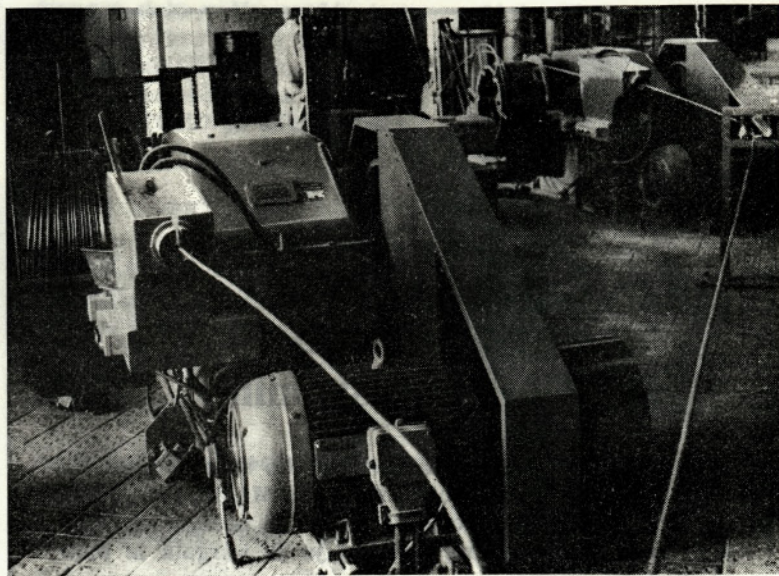
8.052,000.000 Sdin

Ob njegovih sinovih sem se počutil povsem domačega. Pri njih je bila doma odkritosrčnost, delavnost, pa veliko dobre volje. Ob sobotnih večerih so fantje in oče vzeli v roke instrumente. Igralo in pelo se je dolgo v noč. Morda sem se tudi te dobre volje in sproščenosti malce nalezal.

Od leta 1956, ko je prišel od vojakov, pa do leta 1962 je koval v verižni kovačnici. Iz zdravstvenih razlogov je bil nato premeščen na delovno mesto kontrolorja. Preverja kvaliteto izdelkov; preverja, če verige odgovarjajo tehničnim zahtevam; prizadeva si, da bi bil izmet čim manjši. Če bi pri tem delu ne bilo potrebno biti ves čas na nogah, bi želel ob njem dočakati pokojnino. Toda že sedaj ga pogosto bolijo noge, zato bo verjetno z leti moral delo zamenjati.

Prostega časa Miha nima. Z ženo menjata dnino, da sta sinova vedno pod varstvom staršev. Že 12 let je minilo, odkar je pričel graditi tudi lastno hišo. Ni še končana. Tudi družbeno-politično je aktiven. Bil je član UO, DS, član sekretariata ZK. V Zvezo komunistov je bil sprejet leta 1958. Sedaj je sekretar OO ZK TOZD sidrne verige, član Sveta SŽ, član sveta KS Lesce, občinski delegat KS Lesce, član Komisije za ugotavljanje neopravičenega bogatenja.

Do življenja nima pretira-

Novi vlečni stroji

na dela pa smo lahko izvajali samo ob sobotah in nedeljah.

Resnica je tudi v tem, da vsi izvajalci niso bili enako uspešni, tako po delu kot po času. Po marljivosti lahko razvrstimo na prvo mesto naše električarje od domačih in Kovinsko delavnico Dobova do tujih izvajalcev. Še enkrat velja omeniti, da je bilo delo za priključitev strojnega parka na elektromontaži izvedeno v sedmih dneh, za kar sta dala priznanje monterja peskalnega in vlečnega stroja.

Seveda pri vsem tem ne moremo mimo dejstva, da so bili problemi pri posameznih izvajalcih del nepremostljivi. Nerazumljivo je, da pri dvestomilijardni investiciji nastanejo težave pri viličarjih, izdelavi drobne opreme in podobno. Smelo lahko ugotovimo, da je mnogo manj težav pri delu zaradi dela samega, ampak mnogo več zaradi ljudi samih.

Ob tem želimo samo to, da to investicijo čimbolj izkoristimo in uporabimo v dobrobit kolektiva in naše okolice.

Mijo Glušič

nih zahtev. Tu je tudi skrivnost za njegov vedri obraz. Vesel je sonca, ki posije skozi okno njegove hiše, vesel je še tako drobnega uspeha svojih otrok, vesel je, da bo hiša kmalu povsem zgrajena, da si bo lahko privoščil daljše počit-

nice, »osedlal« svojega fička in se z ženo odpeljal po naši domovini. Rad bi spoznal njene lepote in ljudi. In človek, s pogledom, ki razodeva pristen nasmeh, je povsem dobrodošel.

MB

REKLAMACIJA VERIG

Referent v prodaji verig je imel takle telefonski pogovor:

— Ali je to prodaja snežnih verig?

— Ja, želite prosim.

— V trgovini sem kupil snežne verige, pa so se mi strgale, kje jih lahko reklamiram?

— Če so verige naše, bomo reklamacijo obravnavali v našem raziskovalnem inštitutu.

Kakšne verige pa ste kupili? Kakšen tip?

— Ja, ne vem točno, če so verige vaš proizvod. Na priloženem navodilu je vaša firma, navodilo je pisano v nemščini, tip verige pa je francoski, »AMATEUR«.

Majdi v spomin

Globoko nas je pretresla vest, ko smo zvedeli, da je za vedno prenehalo biti srce naše MAJDE KUNCIČ. Zdravje, ki ji je služilo le 47 let, jo je prezgodaj zapustilo in huda, zahrbtna bolezen jo je iztrgala iz naše sredine.

Obrnimo le nekaj nam poznanih listov njene življenjske knjige, ostali so šli nedotaknjeni z njo.

Njena kratka življenjska pot je bila težka, saj se je morala aktivno udeleževati na treh področjih. Doma kot gospodinja in mati in v službi kot dobra delavka.

1959. leta je potrkala na vrata naše delovne organizacije. Nekaj mesecev je bila na delovnem mestu pregledovalke verig v obratu verigarne. Z aktivnim delom je pridobila bogate izkušnje za novo delovno mesto v blagovnem knjigovodstvu. S svojo dolgoletno vestnostjo pri delu v tem oddelku je veliko doprinesla k napredku in izgradnji podjetja in družbe.

Tiha in skromna, kot je bila vedno, se ni nikoli pritoževala, a tudi za pomoč in moralno oporo ni prosila. Nikoli ni znala zahtevati nekaj zase, pač pa je skrbela le za druge. V svoji plemenitosti je hitro pozabljala in spregledovala napake drugih. Bila je skromna, preskromna, da bi njeno minulo delo prišlo bolj do izraza.

Tako kot je znala stisniti zobe v dneh bridkih razočaranj, tudi svoje sreče ni kazala na zunanost. Prav gotovo je doživljala tudi lepe trenutke v krogu svojih najbližnjih, za katere je tudi živela. Svoja čustva in spoznanja je izražala le v svojih pesniških stvaritvah, za katere pa nismo vedeli. Navezanost na naravo je upodobila v pesmi »Sava«, katero ob tej priliki objavljamo.

Za vedno smo se poslovili od nje. O, ko bi ji mogli vsaj sedaj povedati, da smo jo spoštovali in cenili, pa ji tega nismo znali pokazati!

SAVA

Oj, Sava hladna reka,
kako ti čas poteka?
Mirno dan za dnevno šumiš
včasih strašna prihrumiš.

Ni ti mar bregovje,
preplavi tvoje ga valovje,
besna drevje ruješ,
polja s kamenjem obsuješ.

A le kratek čas besniš,
valove svoje kmalu umiriš.
Brezskrbno zopet teče pot
preko skalnatih bregov.

Bog živi te, oj Sava, modra,
ki vedno čista si in vedra.
Ponos in moč si —
naše domovine.

Družbena samozaščita

Jože Ješe

Obrambna moč države in njena varnost je odvisna med drugim tudi od stabilnosti ekonomskega, političnega in družbenega razvoja ter organiziranosti in učinkovitosti delovanja.

Zato moramo v skladu s izhodišči ustave in prizadevanji zveze komunistov ter v skladu s položajem delovnega človeka v današnjem sistemu organizirati oz. zagotoviti varstvo ustavne ureditve, varstvo občanov ter varstvo družbenega in osebnega premoženja.

Kako bomo to dosegli? Vsekakor ne z vojsko, policijo, zaporo meje, z administrativnimi ukrepi in preganjanjem, pač pa z organiziranjem družbene samozaščite na vseh ravneh, z vzgojo, zaupanjem v naš samoupravni sistem, z varovanjem družbenega in zasebnega premoženja.

Družbena samozaščita je širok pojem, z njo se srečujemo na raznih področjih v različnih oblikah.

Za razumevanje vloge in vsebine družbene samozaščite je treba najprej razmejiti naslednje pojme:

— kaj je splošni ljudski odpor,

— kaj razumemo pod funkcijami civilne zaščite,

— kaj je vsebina družbene samozaščite.

Pod doktrino splošnega ljudskega odpora razumemo organiziran odpor vsega prebivalstva in sredstev v primeru ogroženosti. Da bi bil ta odpor učinkovit, smo se ustrezno organizirali in imamo redno vojsko, partizanske in teritorialne enote, narodno zaščito, delujejo razni organi, imamo načrte, strategijo in drugo.

Civilna zaščita je najširša oblika organiziranja priprav in udeležbe občanov, delovnih ljudi, krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela pri zaščiti in reševanju prebivalstva in materialnih dobrin ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v primeru vojne. Tudi na tem področju imamo organizirane organe, tj. štabe in enote na ravni občine, v krajevnih skupnostih in v organizacijah združenega dela.

Družbena samozaščita. Naloge družbene samozaščite so:

— varovanje z ustavo določenega socialističnega družbenega reda;

— varovanje samoupravnih in drugih pravic delovnih ljudi;

— varovanje svobode človeka;

— varovanje družbenega premoženja.

Vloga družbene samozaščite je v tem, da morajo vse socialistične družbene sile organizirano in premišljeno opravljati vzroke in onemogočati dejavnost, ki ogroža:

— neodvisnost,

— ozemeljsko celovitost,

— spodkopava oblast delovnega človeka,

— razjeda enakopravnost,

— bratstvo in enotnost narodov.

Zelo pomembna in poglavitna naloga družbene samozaščite je premišljen in organiziran boj proti različnim politično propagandnim, psihološkim in drugim pritiskom na našo državo in na naš sistem.

Zato moramo imeti izdelan sistem ukrepov in ravnanja za zaščito državne, uradne, poslovne in obrambne tajnosti.

V okviru samozaščite se delovni ljudje organizirano bojujejo proti oblikam kršitev zakonov, splošnih aktov, sklepov samoupravnih organov ipd. Področje družbene samozaščite je tudi varovanje osebnega in družbenega premoženja v najširšem pomenu besede tudi zaščita javnega reda in miru, prometne varnosti, požarne varnosti, zaščito človekovega okolja itd.

Torej pojma družbene samozaščite ne smemo mešati z organizacijskimi oblikami splošnega ljudskega odpora. Samozaščita ni le priprava na določeno situacijo, ampak je sodelovanje vseh v boju proti vsem oblikam družbeno škodljivega in sovražnega delovanja, proti vsem oblikam napada na integriteto človeka ter njegovo in družbeno premoženje.

Merilo stopnje samozaščite v zavesti delovnih ljudi je, kako se le-ti obnašajo in kako v določenih situacijah, ki so jim izpostavljeni, reagirajo.

V organizacijah združenega dela bomo morali posebej opredeliti naslednje:

1. Pravila o opravljanju službe zavarovanja.

2. Pravila o čuvanju državne, vojaške, uradne ali poslovne skrivnosti.

3. Pravila o odnosih s tujci.

4. Pravila o delu s tujimi partnerji v času bivanja predstavnikov delovne organizacije v tujini.

5. Pravila o obrambi, čuvanju in poslovanju z gotovino in drugimi vrednostnimi papirji.

Zahvale

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem iz TOZD vijakarna za darilo in dobre želje ob moji petdesetletnici. Hvala tudi političnim organizacijam za priznanje.

Rozmanič Francka

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem TOZD vijakarne in gasilcem Verige za darila in izrečene dobre želje ob moji petdesetletnici.

Hrast Albin

Vsem sodelavcem TOZD vijakarna se zahvaljujem za do-

6. Ukrepi za preprečevanje gospodarskega kriminala, zlorab poslovne morale, podkupovanja, neprijavljanja kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, kršitev samoupravnih in drugih pravic delovnega človeka.

7. Pravila o zagotavljanju zdravstvene, tehnične in delovne varnosti.

8. Pravila o požarni varnosti.

9. Pravila o imenovanju, nalogah in pristojnosti posebnega telesa za družbeno samozaščito.

10. Kadrovske ukrepi za razporejanje ljudi na vodstvena delovna mesta.

Delovni ljudje in organi upravljanja morajo torej varovati interese svoje organizacije in skupnosti in predpisati v svojih splošnih aktih predvsem:

— da so vodilni delavci v organizaciji odgovorni za zadovoljivo politično stanje, da morajo ob pojavu nezadovoljstva, sovražnih parol, vznemirljivih in alarmantnih vesti ali drugih škodljivih in sovražnih pojavov dati pobudo pri ustreznih samoupravnih organih za uvedbo postopka in obravnavo takega primera,

— da samoupravni organi, ko zaznajo zgoraj navedene pojave, ugotovijo njihov izvor, izrečejo politično oceno in kritiko ter ustrezno ukrepajo,

— določiti delovna mesta, ki so zaradi narave delovnih nalog posebno izpostavljene interesom obveščevalnih služb, špijonaži, korupciji ipd. Taka delovna mesta bo treba posebej zaščititi.

Za urejanje zadev na področju družbene samozaščite bo treba izdelati in sprejeti poseben pravilnik o organiziranju in izvajanju samozaščite in imenovati poseben odbor, ki bo skrbel za uresničevanje samozaščite v naši delovni organizaciji.

bre želje in darila ob moji upokojitvi.

Marija Ambrožič

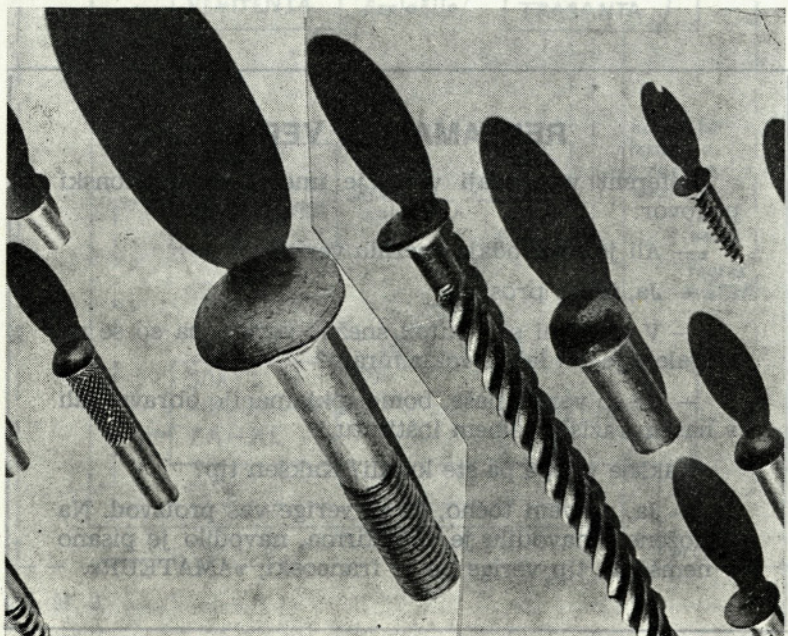
Zahvaljujem se sodelavcem za dragoceno darilo in pozornost ob priliki moje poroke.

Venči Kläckl

Vsem sodelavcem TOZD orodjarne se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo, ki sem ga prejela ob svojem odhodu v pokoj.

Vsem skupaj želim še veliko uspehov in razumevanja.

Mira Novak

Večja produktivnost naj bo naš cilj

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

Dne 22. 3. 1976 je bilo v Ljubljani posvetovanje sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije. S predsednikom konference OOS Tovarne verig Lesce tov. Jožetom Hozjanom sva se tega posvetovanja tudi udeležila. Namen posvetovanja je bil razgovor o kazalcih gospodarjenja v preteklem letu s posebnim poudarkom na produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti. Sodelovali so predstavniki slovenske industrije 117. panoge — grupacije »vijaki in žica«. To so OZD v okviru Slovenskih železarn Tovil Ljubljana, Plamen Kropa, Žična Celje, Tovarna verig Lesce in še KOT Ljubljana, NIKO Železniki, Mehanotehnika Izola, Tovarna kovinske galanterije Ljubljana in Titan Kamnik.

Po evidenci SDK zajema grupacija predelovalcev žice v Jugoslaviji 42 organizacij združenega dela, v katerih je zaposlenih 24.437 delavcev. Od tega je razporeditev po republikah naslednja: v SR Srbiji je 38 % organizacij z 39 % vseh zaposlenih v tej grupaciji, v SR Bosni in Hercegovini 21 % z 22 % zaposlenih, v SR Makedoniji 2 % z 1 % zaposlenih, v SR Hrvatski 17 % s 13 % zaposlenih in v SR Sloveniji 22 % organizacij s 25 % vseh zaposlenih. Podatki kažejo, da je v SR Srbiji največja koncentracija zaposlenosti in največje število organizacij. Poprečno število zaposlenih v teh organizacijah je 580 delavcev, kar pomeni, da Tovarna verig Lesce zaposluje znatno večje število delavcev od poprečja grupacije. V vsej grupaciji je 11 organizacij, ki imajo nad 800 zaposlenih. Teh 11 organizacij predstavlja 26 % od skupnega števila delovnih organizacij v grupaciji, zaposlujejo pa 57 % delavcev. Od teh velikih organizacij so 3 v Sloveniji in je Tovarna verig Lesce med njimi.

Kazalci o gospodarjenju v preteklem letu, o katerih je bilo govora na posvetovanju, pomenijo:

V glavnem smo se omejili na finančne podatke, tudi pri merjenju produktivnosti dela, to pa zato, da se omogoči pri-

Priprava pošiljke za SZ

ali pa na eno dejansko opravljeno uro. V zadnjem času pa smo ugotovili, da tak način ne daje dejanske slike o gibanju produktivnosti zaradi različnega asortimenta in različnih dimenzij in je zato v pravi nov način s uporabo reprezentantov. Kazalec produktivnosti dela, izražen z dohodkom na zaposlenega, vsebuje vpliv inflacije in povečanje cen med primerjanim razdobjem.

Za našo grupacijo so znani podatki za razdobje januar — september 1975. S temi primerjamo naše rezultate (v indeksih, kovinska industrija SFRJ = 100).

Tovarne za vijake in predelavo žice so bile uspešnejše od poprečja kovinske indust-

Rezultati kažejo na uspešno poslovanje v letu 1975, katerega lahko imenujemo tudi leto stabilizacije.

Prisotni na posvetovanju so menili, da bodo v letu 1976 odnosi v gospodarstvu še bolj zaostreni. V razdobju oblikovanja srednjeročnega plana so nam vsekakor potrebni podatki za nazaj, ti pa prihajajo pogosto prepozno. Pri zbiranju podatkov o produktivnosti dela ni enotne metodologije in je problematično prikazovanje gibanja produktivnosti. Tudi Zavod za produktivnost dela v Ljubljani je že pred leti prenehal zbirati podatke o produktivnosti prav zaradi različnih načinov merjenja. Zato vsaka organizacija zase zasle-

	kovinska	vijaki in žica	Veriga Lesce
produktivnost	100	116	113
ekonomičnost	100	105	107
rentabilnost	100	124	148
poprečni OD	100	101	125

rije, Veriga pa je izstopala tudi med predelovalci žice (izjemoma ne pri kazalcu produktivnosti).

Na osnovi podatkov iz ključnega računa smo izračunali kazalce za leto 1975 in jih primerjali s preteklim letom (za Tovarno verig Lesce).

duje gibanje za svoje interne potrebe, med organizacijami v isti grupaciji ali panogi pa je možna le primerjava finančnih kazalcev. Nujno pa je razpolagati s temi podatki in kar je najvažnejše, s tem je treba seznanjati vse delavce, ker se moramo vsi zavedati, da so boljši rezultati gospodarjenja odvisni od nas vseh. Važno je tudi opredeliti, koliko lahko vpliva na poslovni uspeh prav večja produktivnost in v koliki meri ostali činitelji.

SLIKA ŠT. 10

Vrednostno izražena produktivnost za našo organizacijo kaže na 43 % povečanje v letu 1975 v primerjavi s prejšnjim letom. Vemo pa, da to ni realen podatek, saj vsebuje povišanje prodajnih cen, kar ni rezultat dela, ampak ostalih pogojev. Podatek o fizično izraženi produktivnosti (kg/zaposlenega) pove, da je produk-

	1974	1975	v din indeks
produktivnost	74.647	106.476	143
rentabilnost	0,5350	0,5946	111
ekonomičnost	1,5823	1,6976	107
popreč. OD	2.898,96	3.774,83	130

tivnost dela večja za 5 % kot leto prej, kar je 0,5 % več kot smo si zadali nalogo v stabilizacijskem programu. Po posameznih TOZD je slika naslednja:

Največji porast produktivnosti dela je bil v TOZD Sidrne verige. Tudi v letošnjem letu si moramo prizadevati, da bomo z večjo proizvodnjo pripomogli k boljšim uspehom.

TOZD	1975	1974	indeks
VIJAKARNA 000 kos/osebo	4.902	4.652	105
VERIGARNA kg/osebo	15.206	15.380	99
SIDRNE VERIGE kg/osebo	43.108	35.473	121
KOVAČNICA kg/osebo	8.768	8.252	106
OZD kg/osebo	11.858	11.295	105

VEČ ZNAŠ, VEČ VELJAŠ!

Trideset članov našega kolektiva je v septembru leta 1974 zaprosilo tov. prof. Neratovo, da bi jih poučevala nemščine. Tečaj je bil organiziran enkrat tedensko po dve uri v naši dvorani. Šolnino tečajniki plačujejo sami. Vseh trideset je bilo začetnikov. V minulem septembru so se spet zbrali, seveda jih je nekaj odpadlo, in z nemščino nadaljujejo. Zmenili so se, da čas, ki ga bodo porabili za učenje ni pomemben. Sele, ko res vsi snov obvladajo, preidejo na drugo snov.

Na tečaj, ki traja od septembra do konca aprila, in ki se bo jeseni, tj. v septembru 1976 spet nadaljeval, se lahko prijavi vsak član našega kolektiva. Nove interesente obveščamo, da bi se jeseni organiziral tudi začetni tečaj, če bi se jih prijavilo primerno število oziroma se lahko priključijo nadaljevalnemu tečaju, če jezik že delno obvladajo.

MB

Tečaj nemščine

PRAZNOVANJE 1. MAJA 1939 NA POLJANAH

Na sliki, ki je bila posneta 1. maja 1939 na Poljanah nad Jenicami, so člani delavsko-prosvetnega društva »Svoboda« iz Lesc in njihovi somišljeniki. Večinoma so bili to delavci, zaposleni v Tovarni verig Lesce in njihovi družinski člani. Pridružili so se jim še delavci gradbenega podjetja »Slavec«, iz Kranja, zaposleni pri gradnji nove betonske ceste; to so bili naši rojaki iz Primorske, ki so se morali umakniti pred fašizmom.

Starejši ljudje vemo, da takratne oblasti takšnim proslavam delavskega praznika niso bile naklonjene. Delavci, ki so mislili drugače, so bili preganjani in zapostavljeni. Zato so se takih proslav udeleževali na skrivaj. Da ne bi zbuiali pozornosti, so prihajali v manjših skupinah, peš, s kolesi in z vlakom tako, da jih policija in žandarmerija ne bi motila.

Med delavci na fotografiji je večina pozneje sodelovala v NOB, mnogi so padli kot talci ali borci. Anton Poje je bil ustreljen med prvimi talci na Žagi septembra 1941, Darar pa je padel kot borec leta 1942 in mnogi drugi. Tudi primorski rojaki so sodelovali v borbi za lepšo bodočnost, med njimi so padli Padovan, Koruza itd.

J. V.

Zaskrbljujoča izguba v zdravstvu

Vitomir Rems, varn. ing.

V februarju sta oba zbora regionalne zdravstvene skupnosti Kranj obravnavala poslovno poročilo o izvajanju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja za leto 1975.

Oba zbora izvajalcev in uporabnikov te skupnosti, katero sestavlja vseh pet občin na Gorenjskem, je presenetilo poročilo strokovne službe o 1 milijardi 900 milijonov starih dinarjev izgube v zdravstvu na Gorenjskem. Torej je bilo poslovno leto za ključeno s sorazmerno visoko izgubo v primerjavi z nekaj leti nazaj. Na takšen porazen poslovni zaključek je vplivalo več objektivnih razlogov. Dohodkov skupnosti ni bilo mogoče povečati zaradi neplaniranega porasta cen, neplaniranega porasta zaposlenih ter slednjic porasta večjega koriščenja zdravstvenih uslug. Vse to pa je bilo posledica neugodnih gospodarskih gibanj. Tako je bil dohodek skupnosti že v začetku leta trdno omejen, ne glede na dejanska gospodarska gibanja. Vse do konca leta je skupnost vendarle pričakovala valorizacijo glede na težak položaj, v katerega je zašla sredi leta. Že v polletju je bil ugotovljen velik porast vseh vrst storitev, prevelik porast bolniškega staleža, neplaniran porast koriščenja zdravstvenega varstva izven skupnosti. Pojavlja se tudi veliko število hudih nesreč z visokimi stroški. Odraslega stanja je tudi organiziranost službe varstva pri delu v TOZD in OZD. Število majhnih nesreč pri delu je sorazmerno veliko, kljub prizadevanju za boljše delovne pogoje in modernjšo tehnologijo. Za nesreče pri delu je še vedno odločilen subjektivni faktor.

Pregled dohodkov in izdatkov regionalne zdravstvene skupnosti po občinah za leto 1975:

	Dohodki	Izdatki	Finančni rezultat
Jesenice	75,876.963	89,821.302	—13,944.339
Kranj	182,118.959	165,723.556	+16,395.403
Radovljica	61,316.983	74,948.672	—13,631.689
Škofja Loka	73,229.605	76,863.405	— 3,633.800
Tržič	29,121.355	33,818.787	— 4,697.432
REGIJA SKUPAJ	421,663.865	441,175.722	—19,511.857

Kako denar pači medčloveške odnose

Martin Horvat

Jaz kot lastnik denarja sem to, kar lahko dobim z denarjem, kar lahko plačam, to je, kar lahko kupi denar. Moja moč je tolikšna, kolikšna je moč mojega denarja. Lastnosti denarja so lastnosti in bistvene moči mene, ki sem njegov lastnik. Tega, kar sem in kar zmorem, torej nikakor ne določa moja individualnost. Jaz sem grd, vendar pa si lahko kupim najlepše dekle. Jaz torej nisem grd, ker je denar uničil učinke in odvratnost grdob.

Jaz sem — sam po sebi hrom, vendar pa imam zaradi denarja 24 nog; torej nisem hrom; jaz sem slab, nepošten, brezvesten, brez duha, ker pa ljudje cenijo denar, cenijo tudi njegovega lastnika. Ker je denar najvišja vrednost, je dober tudi njegov lastnik; če imam denar, se mi torej ni treba truditi, da bi bil pošten, prikazujejo me kot poštnega, jaz sem brez duha, toda ker je denar dejanski duh vseh stvari, si ni mogoče predstavljati, da bi bil brez duha tudi njegov lastnik. Poleg tega lahko kupim z denarjem tudi duhovite ljudi. Ali ni tisti, ki je tako močan, da lahko kupuje duhovite ljudi, tudi bolj duhovit kot pa tisti, ki je duhovit? Ali nimam jaz, ki z

Stabilizacijski ukrepi so bili sprejeti in široko zastavljeni, vendar ozko izvajani in niso bistveno prispevali k zmanjšanju porabe. Zdravstvena interesna skupnost Radovljica vedno izpada z visokimi izdatki zdravstvenega varstva, ker ima tudi največ upokojujencev in njihovih družinskih članov in nepomembno število kmečkih zavarovancev. Kmetje so se v koriščenju zdravstvenega zavarovanja po svoji porabi povzpeli nad aktivne zavarovance in njihove družinske člane. Za kmete velja, da imajo velik delež starega prebivalstva. Vendar pa so med občani pri isti kategoriji oseb prevelike razlike v koriščenju zdravstvenih uslug. Deleži zdravstvenega varstva v strukturi izdatkov se v letu 1975 niso znižali tako, kot je bilo planirano, temveč so celo porasli. V letu 1975 je porastel delež za specialistične ambulantne preglede iz 8,6 % na 9,6 %, delež bolnic iz 49,2 % na 49,5 %, delež zdravilišč iz 1,3 % na 1,5 %, delež zobozdravstva pa iz 14,1 % na 13,4 %.

Treba pa je tudi omeniti, da so se izdatki za zdravila na recept na zavarovano osebo v letu 1975 povečali od 207,71 din na 254,21 din. Število izdanih zdravil na zavarovano osebo se tudi z leta v leto povečuje. Tudi večji odstotek zaposlovanja je neugodno vplival na poslovni rezultat. Ta odstotek je bil večji za regijo zdravstvene skupnosti nad dogovorom v resoluciji, kjer je bilo poudarjeno, da se sme zaposlenost povečati le za 3 %. V letu 1975 pa je bilo to povečanje za 4,2 %. Na račun povečane zaposlenosti pa se je tudi odliv sredstev močno povečal izven regijskega območja.

Med izdatki zdravstvenega varstva v preteklem letu plan najbolj presegajo:

Indeks na plan:	Radovljica	Regija
splošna dispanzerska služba	99,4	103,6
specialistično zdravljenje	123,9	113,7
zdravila in injekcije	104,2	110,7
zdraviliško zdravljenje	193,2	174,5
zobozdravstvo	95,3	95,5
reševalna vozila	110,4	103,0
ortopedski pripomočki	180,9	146,2

Odbor samoupravne delavske kontrole je o vseh teh problemih sprejel naslednji sklep:

Zmanjšanje števila nadur za zdravstvene storitve, racionalno predpisovanje zdravil, preprečiti neutemeljeno zdravljenje v ustanovah izven kranjske regije in

nepotrebno pošiljanje k specialistu v bolnico, zmanjšati bolniški stalež. Po podatkih zdravstvenih institucij potrošnja zdravil na splošno v svetu narašča, posebno je treba upoštevati, da je naša populacija stara (nad 10 % prebivalcev starih nad 65 let).

Kadrovske vesti

NOVO SPREJETI

Tehnični sektor:
ing. Tolar Aleksander

TOZD Vzdrževanje:
Potočnik Jože, Černe Anton, Vrečko Ivan

TOZD Orodjarna:
Pogačar Božidar, Kosi Stanislav

TOZD Vijakarna:
Mrak Alojzija, Pagon Alojzija, Krbavec Barica, Granatir Stjepan

TOZD Kovačnica:
Drekonja Drago

TOZD Sidrne verige:
Zupan Izidor, Ribič Janez, Kunčič Matija, Ulčar Vladimír

ODŠLI

Finančni sektor:
Kunčič Magda (smrt)

TOZD Vzdrževanje:
Šubic Silvo, Rems Vitomir (mlajši), Pertnač Martin

TOZD Vijakarna:
Pisić Kojo, Bešter Janez

TOZD Kovačnica:
Nučič Janez, Čeh Jožef, Đanan Zilija

TOZD Orodjarna:
Magdič Boland, Novak Miroslava

Drugi o nas

V rubriki ZANIMIVOSTI je Motorevija v članku z naslovom »Kolumbovo jajce iz Tovarne verig Lesce« predstavila naše »nove« snežne verige RIVAL. Kratek povzetek članka pa je takle:

Kaže, da je končno odbrenkalo nevšečnostim, ki voznike avtomobilov odvrtačajo od natikanja snežnih verig na pogonska kolesa avtomobilov. Tovarna verig iz Lesce je namreč pripravila nove snežne verige z nadvse preprostim načinom natikanja na kolesa. Lahko rečemo, da gre za ne-

RODILI SO SE:

Tutič Nikolu iz TOZD Sidrne verige hči Suzana
Sebanc Alojzu iz Priprave dela sin Gregor
Bizjak Tonetu iz TOZD Vijakarna hči Alenka
Avdič Zijadu iz TOZD Sidrne verige hči Merima
Planinšek Petru iz TOZD Vijakarna hči Alenka
Luder Justini iz TOZD Kovačnica in Lunder Francu iz TOZD Sidrne verige sin Klemen
Purgar Jerneju iz TOZD Kovačnica hči Melita
Koren Gordani iz TOZD Orodjarna hči Tadeja
Rozman Janku iz STK sin Janko

POROČILI SO SE:

Srna Milan iz tehničnega sektorja
Korošec Mirko iz TOZD Orodjarna
Grčar Vladimira iz TOZD Vzdrževanje in Humerca Andrej iz Tehničnega sektorja
Janša Marinka iz TOZD Orodjarna
Klößkl Venči iz TOZD Vijakarna
Zakazarič Ivica iz TOZD Vijakarna
Ambrožič Jože iz Komercialnega sektorja

Zaradi tega tudi obolelost narašča. Kljub temu pa bi pri zdravilih lahko precej prihranili, ne da bi bilo oškodovano zdravje bolnikov. Po statistiki je ugotovljeno, da zlasti dragi antibiotiki v kazalcih močno izstopajo. Na radovljiškem območju je bilo za 23,9 % prekoračeno specialistično zdravljenje in je s tem tudi prekoračeno regijsko območje za 13,7 % nad predvidenim finančnim planom. Torej zdravstvena služba radovljiškega območja pošilja veliko več bolnikov v specialista, kot druga območja. Menimo, da je zdravljenje v osnovni zdravstveni mreži cenejše, kakor specialistično zdravljenje, saj se s tem večkrat neupravičeno obremenjujejo sredstva zdravstvene skupnosti.

Na koncu naj omenimo še to, da je bolniški stalež v stalnem porastu, s tem ne nastane le izguba zaradi denarnih nadomestil, ki predstavljajo hudo breme zdravstvenega sklada, temveč tudi velik izpad v proizvodnji in s tem zmanjšanje dohodkov.

UPOKOJITEV

Tovarišica MIRA NOVAK, rojena 6. 2. 1925 — »skladiščnik« v TOZD Orodjarna, je bila zaposlena v naši delovni

Mira Novak

organizaciji več kot 26 let. Dne 28. 2. 1976 je bila starostno upokojena.

Upokojeni delovni tovarišici želimo predvsem zdravja in se ji zahvaljujemo za dolgoletni delovni prispevek.

Iz kadrovskega oddelka

gar Marjan. Izum je zaščiten v vseh državah, vse pravice do uporabe pa sta izumitelja prepuštila svoji organizaciji združenega dela. Tovarna verig je izumitelja nagradila. Vendar pa ju moramo pohvaliti, da sta prepustila patent lastni domači tovarni, čeprav bi ga lahko za drage denarje prodala konkurenci v tujino.

Ob tem enkratnem dosežku naših inženirjev — tehnikov so pisali tudi v hrvaških časopisih in v ITD.

F. A.

Nesreče pri delu (I. tromesečje 1976)

Število nesreč pri delu v prvih treh mesecih se je zaskrbljujoče povečalo. Če primerjamo registrirane nesreče pri delu z istim obdobjem lanskega leta, se je število povečalo od 16 na 30 primerov, kar predstavlja 87,5 % več nesreč.

Stanje nesreč pri delu po TOZD, po vzrokih in nastanku je bilo naslednje:

TOZD	Št. nesreč		Bolniški dnevi	
	1975	1976	1975	1976
Kovačnica	5	11	206	195
Sidrne verige	1	3	110	43
Komerciala	—	1	—	26
Vzdrževanje	1	6	31	49
Vijakarna	1	3	43	32
Verigarna	7	5	73	75
Orodjarna	1	—	8	—
Finančni sektor	—	1	—	9
Skupaj	16	30	471	433

Vzroki	Število nesreč v letu 1976
Nevaren način dela	13
Transportna pota	1
Nediscipliniranost	4
Naglica pri delu	4
Ni osebnega faktorja	3
Slaba organizacija dela	2
Pomanjkanje delovnih izkušenj	1
Natrpna delovišča	1
Ročno orodje	1
Skupaj	30

Koliko bomo plačali za zdravila in zdravstvene usluge

V uradnem vestniku Gorenjske je bil objavljen samoupravni sporazum o zdravstvenem varstvu in pravicah zavarovancev iz zdravstvenega zavarovanja. Ta samoupravni sporazum do podrobnosti določa pravice in dolžnosti zdravstvenih organizacij, predvsem pa pravice in obveznosti zavarovancev, kot so: denarna nadomestila v času nezmožnosti za delo, dnevni in potni stroški, način uveljavljanja zdravstvenih uslug, bolniškega in klimatskega zdravljenja itd. Ker je to zelo obsežno področje, se bomo v tem sestavku nekoliko poglobljevali le z denarnimi prispevki za zdravila (recepte) in druge zdravstvene storitve. Ti prispevki so kot vsako leto tudi letos povečani. V nadaljevanju navajamo le nekatere prispevke, s katerimi se najbolj pogosto srečujemo.

Za zdravstvene usluge bomo letos plačali:

— 10 din za zdravila (recept), če vrednost zdravila znaša več kot 10 din,

— 40 din za vsak prvi obisk zdravnika na domu na zahtevo zavarovanca,

— 20 din za vsak prvi pregled pri vsakem zdravniku — specialistu, razen v dispanzerjih,

V ceniku so našteje še cene za nekatere zobo-zdravstvene usluge, ki jih bolj redko uporabljamo.

Nastanek nesreč pri delu in ponesrečeni delavci

— Udarec s kladivom po levi roki zaradi zloma ročaja kladiva — ČEH JOŽE;
— padec na tla in udarec z zadnjo stranjo glave pri ročnem transportiranju verige — GORENČIČ ANICA;

— udarec sornika po levi roki, ker ta ni bil pri odstranitvi

škropca v svojem ležišču — PETROVIČ STANE;

— stisk za zapestje leve roke, zaradi nepravilnega aktiviranja z viličarjem — BEGUŠ FRANC;

— stisk ponve na stopalo desne noge — AZMAN VALENTIN;

— udarec ob rezervni rezkar z desno roko pri dviganju vodila — GABRIJAN MARJANA;

— stisk palca desne roke pri premikanju zaboja — MACUH ANICA;

— padec s kolesom na poledeneli cesti — RIBIČ BENO;

— udarec palice pri rezanju materiala na 100 t stiskalki — ŽAGAR BOGDAN;

— udarec s kladivom po roki pri krivljenju obroča za vratica TAM peči — KNAVS VINKO;

— padec vlečnega koluta na desno roko — GLOBEVNIK JANEZ;

— padec na poledeneli cesti — MAJDA HROVAT;

— stisk na levi roki pri kalibriranju verige — RESMAN JOŽICA;

— pri navijanju vzmeti mu je drobci priletel v desno oko — LILEK STANE;

— stisk na levi roki pri nakladanju sidrnega škropca Ø 81 na viličar — ROŠIČ HALID;

— padec surovca za OKI 2 t kavelj na levo roko — REPASI ISTVAN;

— stisk stroja za sredinec in pristanec desne roke — BEVC JOŽE;

— udarec s kladivom po levi roki — MOMČILOVIČ HRANISLAV;

— udarec s kladivom po levi roki — DEMŠAR ANTON;

— padec na levo roko pri nakladanju verige — PECALJ TRIVO;

— stisk leve roke pri vstavitvi kavlja 16 t v prehodni člen — HATIČ IBRAHIM;

— udarec obesne verige po roki pri nakladanju žice — KOVAC MATIJA;

— stisk stroja za sredinec leve roke — PEJIČ FRANJO;

— padec nečistoče v oko, katero se mu je vnelo — PTIČEK JOŽE;

— padec tujka v oko pri struženju — CERAR JANKO;

— stisk dvigala pri preizkusu mejnih stikal — ARH VALENTIN;

— padec okujine v oko pri ploščenju veznih členov — VESSEL MIRKO;

— udarec na roko pri padcu na poledeneli cesti — TORKAR BORUT;

— stisk mreže na palec leve roke — KLOCKL VENČI;

— pri zalaganju surovcev je delavca zabolela rama desne roke — SIMONČIČ STANE.

Na povečanje števila nesreč pri delu v naši OZD vedno bolj vpliva slaba organizacija dela in s tem v zvezi pomanjkljiva tehnologija. V posameznih TOZD bo treba povečati skrb preventivnim varstvenim ukrepom s ciljem, da se zagotovi višja stopnja varnosti pri določenih tehnoloških postopkih. Projektanti in tehnologi so še vedno premalo učinkoviti, ker se v določenih primerih prepušča odločanje v primeru slabo pripravljenih tehnoloških rešitev delovodju TOZD. Slednjič pa so splošno znane ugotovitve, da delavci pri svojem delu večkrat ne upoštevajo navodil za varno delo. Delovodje ničesar ne ukrenejo, da bi se proti tako nediscipliniranim delavcem kaj ukrenilo. Zavedati se moramo, da je odgovornost nas vseh glede zagotavljanja varnih delovnih pogojev ter uresničevanja celovitega varstva pri delu v OZD in TOZD zelo velika.

SVD

»Medalja ima dve strani«

je star slovenski pregovor, ki nas spremlja vse življenje.

Z drugimi besedami povedano — vsaka slaba stran ima tudi svojo dobro. Če torej primerjamo naše življenje v majhnem kraju, z življenjem v velikem naselju, moramo videti dve plati — pozitivno in negativno.

Pri nas je življenje bolj zdravo in mirno, imamo več možnosti gibanja na svežem zraku: sprehodi, planinarjenje in smučanje so na dosegu. Velika prednost je tudi v tem, da živimo v kraju z izrednimi naravnimi lepotami.

Mesto ima prednost družabnega življenja — kinematografske dvorane, gledališča, koncerti in razne družabne prireditve.

To je ena plat, druga pa je obratna — primanjkuje nam tistega, česar je v mestu dovolj. Ob sobotah in nedeljah vidimo dolge kolone avtomobilov, ki beže iz mestnih predelov v naše kraje — po sveži zrak.

Eno ali dve soboti v mesecu se tudi iz naše smeri odpravi kolona avtomobilov v mestno središče — po zabavo.

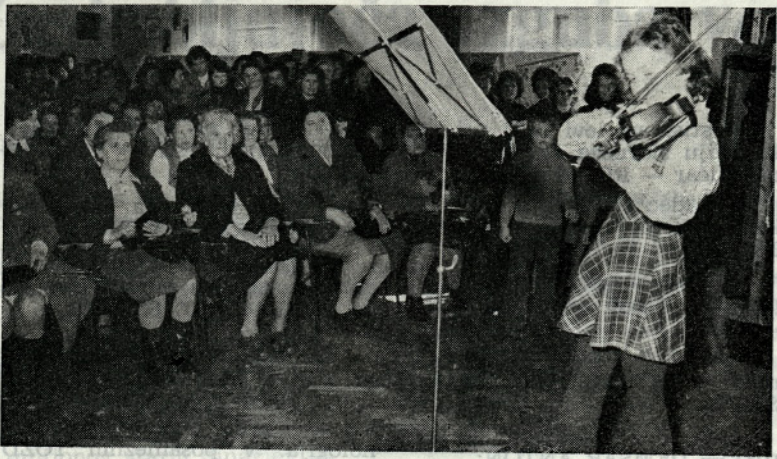
Mi, ki imamo srečo, da živimo v tako lepem kraju, ne potrebujemo mnogo za rekreacijo telesa in duha. Že vsak pogled v naravo, a posebno še sprehod, nas poživljuje. A če se udeležujemo vseh športnih prireditev, ki nam jih naša Komisija za šport pri Konferenci OOS nudi, imamo zdravo telo.

Kako pa »zdrav duha«? Nekajkrat smo že iskali operne in gledališke predstave in imeli nekaj proslav. Ena izmed kulturnih dobrin je tudi naš časopis. Danes ima skoraj vsaka družina televizor in dobi kulturne dobrine tudi na dom.

Toda, ali je to dovolj? Verjetno bi bilo potrebno še kaj več.

Morda je skrita v vas kakšna želja ali ideja — izrazite jo. Sodelujte tudi z dopisi o raznih dogodkih iz vsakdanjega življenja, da bo naše glasilo še zanimivejše.

Jožica Nerat

S proslave dneva žena

Zapis o proslavi dneva žena v TVL

Franc Ankerst

»Pozdravljene! Pozdravljene drage mame, spoštovane tovarišice!« je zazvenel zvonki glas mladega napovedovalca po prepolni sindikalni dvorani delovne organizacije.

»Vaš praznik proslavljamo; mednarodni dan žena, 8. marec!« je nadaljeval Matjaž, govoril in vezal je še besede o soncu, o mamici, o šopku, o toplini in predno je zaključil uvodni nagovor je bilo rosno prenekatero oko dekleta, upokojenke, mamice — delavke.

Za prijetno in svečano vzdušje je poskrbel Moški oktet DPD Svoboda iz Žirovnice, ki je izmenoma zapel nekaj izbranih partizanskih in narodnih pesmi. Priserčen je bil tudi nastop mladih »umetnikov« pevskih in instrumentalistov.

Vse zadrževanje in prikrievanje solza ginjenosti in sreče pa je popustilo in prestopilo bregove, ko so na improviziranem odru nastopili najmlajši, otroci mamic — delavk, cicibani VVZ iz Lesc.

Na proslavi so svoje čestitke izrekli predstavniki uprave, delavskega samoupravljanja in družbeno političnih organizacij.

Posebna pozornost ob tem prazniku je bila posvečena članicam ZB NOV, predvojnimi revolucionarkam, terenskimi delavkam, borkam, partizanskim materam in najprizadenejšim družbeno političnim delavkam naše OZD. Konferenca OOS TVL je izmed številnih prizadevnih tovarišic izbrala

najboljše in podelila priznanje naslednjim tovarišicam: Hrast Rozka Jarem Ana Novak Mira Resman Katarina Rozmanič Francka Šolar Francka Ambrožič Marija Vidic Mira

Za praznik žena je OZD obdarila vse zaposlene žene in upokojenke s 150 din. Žene delavke in upokojenke pa so solidarno od svojega darila odstopile po 50 din v humane namene.

Na proslavi 8. marca se je v tovarniški dvorani zbralo skoraj 300 žena in deklet ter povabljenih upokojenk. Več deset delavk pa je užaljenih stalo kar na stopnišču pred vhodom v dvorano, ker v dvorano zaradi prenatrpanosti ni smogle.

V okviru proslave je komisija za kulturo pri konferenci OOS organizirala tudi razstavo ročnih del žena zaposlenih v naši OZD. Na račun razstave je bilo izrečenih veliko pohval. Pohvaljena je bila množičnost, raznolikost, ideje in v večini primerih tudi kvaliteta — vzornost, nekateri primerki pa so v človeku nehoti vzbujali občutek, da imajo eksponati umetniške vrednote.

Veliko pismenih in ustmenih pohval in priznanj za organizacijo proslave in rastave je dobil odbor za kulturo, posebno pa še njen predsednik — tovarišica Nerat Jožica, ki ima za to nedvomno največ zaslug.

Razstava ročnih izdelkov žena

Ob 100-letnici rojstva Ivana Cankarja, našega največjega besednega umetnika na Slovenskem

Le v delu za narod ostane človek večno živ

Ne, ves nikdar ne umrem!
Telo segnijo v jami,
a v pesmih bo moj duh
preživel mnogo let —
in slaven bom ostal,
dokler bo pod zvezdami
prepeval le en sam poet.

Puškin

Da, misel Puškina, misel umetnika! Kakšna resnica je to in hkrati kakšna laž. Laž za vse tiste, ki nočejo doumeti človeka — umetnika. Nočejo sprejeti njegovega dela, njegove in naše umetnine. Zakaj, zakaj še v današnjem svetu, v današnjem času, civiliziranem, modernem času, ko nam je najbolj potrebna duša umetnika, ko najbolj potrebujemo človeka, zakaj ne pustimo na dan resnice, naših čustev, našega notranjega življenja. Zaklepamo se vase, živimo le zase. Res je, priznam, cenimo umetnost in dela, ki so nam bila že dana. Spoštujemo ljudi, ki so nam ustvarili in dali našo kulturo, naše bogastvo. Danes umetnik ni več revež preganjan od naroda kot nekoč, ni več žrtev samega sebe. Ni več edini, med tavajočimi ljudmi z odločnim korakom in jasnimi cilji. Ni več to, kar je bil nekoč, ko ni živel, čeprav je bilo vsega sveta življenje v njem. Takrat ko ga je bilo svoje lepote sram, ko mu je zagorel plamen v duši, a je brez sveče kmalu ugasnil. Takrat, ko so skrivali svojo čisto lepoto zaklenjeno v sebi, neoskrunjeno od sveta. Ostali in živeli do danes pa so umetniki, ki so si ukazovali kot Cankar:

»Tebe, romar, ne sme biti sram! Tebi, romar, je ukazano od nebes, da gledaš, kar drugim ni dano gledati, da poveš, kar drugim ni dano povedati. Nimaš pravice, da bi zaklepal duri, tudi tistih ne, ki jih sam le s trepetajočo roko odpreš... Ne molči, da ne boš tožil gluhim grobovom, klical iz dna, ko bo veter razpihal tvoje besede v gozd in polje...«

On je ostal, živi še danes in bo živel, dokler bo živel naš narod.

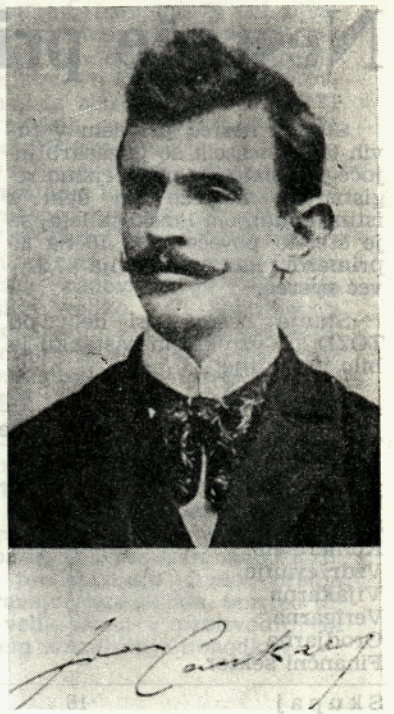
In kje je danes takšen pogum, da bi izrazili svojo notranjost? Ali je sploh potreben? Danes ko svobodno lahko izraža vsak svoje misli, svoje želje in hotenja. Danes tega ni! Mogoče zato, ker mu je dana svoboda ali pa ker v tej naglici življenja nima časa več zase, za svoje bližnje, za svoje prijatelje, za svoj narod. Na dnu vseh modernizmov, ki so prekrili sodobno slovensko književnost, deluje v resnici napet strah za obstoj ljubezni in dobrote med ljudmi. Ti-

sti posebni strah, ki utegne biti privilegij majhnih in ogroženih.

Kje je danes tisti človek, tista prava domača govorica, ki je šumela kot potoček, čist, neoskrunjen in svoboden. Ali je danes naša govorica, naša beseda kot umazana reka, ki je nihče več ne opazi. Človeška beseda je brez cene. Sosed se z zapahi zapira pred sosedom. Pojem sosedstva, tovarištva, bratstva je mrtev. V Vrbi se ne zbirajo več na tistih kamnih pod lipo. Nič več se ne pogovarjamo. Nič več ne poslušamo. Nič več ne poslušamo s srcem. Zakaj tako? Kdo je temu kriv? Ali je res največja napaka za človeka — človek? Naše življenje je skoraj samo prizadevanje, da si razrešimo zagonetko soljudi in samih sebe. Naše življenje je sama borba za danes, za boljše materialne življenje. In kaj bo jutri? Kdo bo ljubil jezik, kdo bo ljubil človek, njegovo srce, njegove napore in njegovo zgodovino. Kdo bo veroval vanj? Pa ne samo vanj, v človeka, tudi v človeštvo, v življenje, v narod, v slovenski narod. Koliko je takih ljudi? Ljudi, ki žive in umrjejo — a med rojstvom in smrtjo ničesar, ne misli, ne dejanj... In vendar je duša v njih. Bodi sam svoj, bodi le ti sam! Umetnik boš, naš boš. Svoje mu delu daj svojo lastno kri, svoje možgane, samega sebe. Takrat bo svet srečen, takrat bodo imeli vsi ljudje duše umetnikov, to je, kadar bodo imeli veselje ob tistem, kar delajo. Kadar bodo vsi ljudje ljubili resnico. Takrat bo naša zemlja postala paradiž. Toda duha, misli in sanj naš čas več ne pozna. Umetnost je mrtva.

Le v delu za narod ostane človek večno živ. Koliko ljudi danes še čuti, ljubi, upa, drhti, resnično živi? Koliko ljudi je, ki so resnično ljudje, potem šele umetniki, ki imajo svoje oko nasajeno na svoje srce. Koliko umetniških del je nastalo kot občutek nekega bivanja, kot neka resničnost.

Človek, pravi umetnik bo večno živel, bo naš, narodov. Njegova usta in njegovo srce bo govorilo iz roda v rod, ko bo njegovo telo že zdavnaj segnilo v grobu. Njegova pra-

va umetniška beseda, odkrita beseda, ki je privrela iz njegovega srca, bo živela.

Življenje teče dalje. Z njim se rojevajo in umirajo ljudje, ljudje, ki zaznamujejo pota človeške zgodovine! Lavina pusti na gori globoko sled za seboj; drevo ima svojo senco; korak se vtisne v mehko pot. In tako da tudi vsaka najkrajša doba človeštva, svoječasni literarni neizbrisen pečat in ohrani poznejšim rodovom dokumente svojega delovanja in napredka.

Vsi se tega zavedamo, vsi vemo, kaj nam pomeni prava umetnost. Prav zaradi tega ji moramo dati tudi mi pravi pomen. Dvigniti moramo naša srca na raven tistih pravih umetnikov, ki so ostali z nami do danes, ki niso izginili v poplavi umetnih in ponarejenih umetnikov. Veliko je mladih ljudi, ki jim v dušah gori plamen resnice in ljubezni, toda njihove oči gledajo senco, le srce vidi luč, ker gleda v prihodnost. Vidi, kar drugi ne vidijo. Vidi prihodnost naroda, vidi njegov obstoj in njegovo življenje. Naj se ne zgodi temu, kot se je zgodilo umetniku, ki ga opisuje Cankar:

»Kakšen ti je posel?«

»Umetnik sem!«

»Ne... jaz mislim... kakšen je tvoj poklic?«

»Umetnik sem pač... samo umetnik!«

»A-ah... tako!«

»Dolg obraz, spoštovanje je pri kraju.«

Marinka Cvetko

ZAHVALI

Ob smrti moje sestre PO-TOČNIK FRANČIŠKE, dolgoletne delavke Tovarne verig, od koder je šla tudi v pokoj, se v imenu sorodstva in v svojem imenu najlepše zahvaljujem vijakarni za venec in prapor, ki jo je spremljal na pokopališče. Obenem se zahvaljujem vsem delavcem in delavkam iz tovarne, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti, posebno pa sindikalni organizaciji, ki se je je spomnila večkrat tudi pred smrtjo, če-

prav je bila upokojena že dobri dve desetletji.

Še enkrat vsem najlepša hvala!

Cilka Bizjak

Ob smrti dragega moža in očeta KARLA ŠPIKA se najlepše zahvaljujemo sindikatu TOZD kovačnice za darovani venec in drugim za izrečena sožalja.

Žena Lojzka in hčerka Dragica z družino

Delo knjižnice v Lescah

Junija letos bo poteklo deset let, odkar je leška knjižnica dobila nov prostor v tedaj zgrajenem družbenem centru. Hkrati s selitvijo je bila opravljena tudi ureditev knjig po mednarodnem sistemu decimalne klasifikacije za prost pristop.

Zaloga je takrat štela 3.500 knjig. Novi pogoji so omogočili hitrejši razvoj, ki so ga narekemale tudi potrebe. Obisk se je povečal nad pričakovanja in radovljiska knjižnica kot matična ustanova je odtlej namenjala vsako leto več denarja za nakup novih knjig. Uveden je bil tudi daljši delovni čas, knjižnica je odprta ob torkih in četrtkih od 16. do 19. ure.

Z letnim dokupom okrog 300 novosti se je knjižni fond v minulem desetletju skoraj podvojil: zdaj obsega čez 6.000 knjižnih enot. Sestav je pestrejši: poleg leposlovja je bralcem na voljo že precej poljudno strokovne literature.

Posebna skrb velja tudi nabavi knjig, ki jih potrebujejo učenici in dijaki za obvezno branje.

Knjižnični delavci Gorenjske smo se pred dvema leti dogovorili, da bomo uvedli članarino namesto izposojnine. Prej so bralci plačevali kot prispevek za vsako knjigo 2 do 3 % od nabavne cene. Ker pa podražitev seveda tudi knjigam ne prizanašajo, je ta način postal neustrezen. Od 1. 1. 1974 dalje zaračunavamo članarino: letos odraslim po 50,00 in otrokom 10,00 dinarjev. Članarina odraslih je obenem družinska; če je vpisan kdo od staršev, si na njegovo izkaznico lahko izposoja tudi otrok. Po izkušnjah preteklih dveh let sodimo, da so s to spremembo domala vsi zadovoljni. V primeru, ko nekdo potrebuje le nekaj knjig, morda ob raznih izpitih, ima še vedno možnost, da jih dobi, če plača po dva dinarja od posameznega izvoda in se mu ni treba včlaniti. Knjižnica v Lescah je ime-

la leta 1975 250 vpisanih članov, ki so si izposodili 7.630 knjig, ob tem pa je bilo zabeleženih 3.326 obiskov. Glede na svojo ureditev in opremo je vzorec za Slovenijo. Republiška matična bibliotekarska služba pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani mnogim svetuje, naj jo obiščejo, preden se odločijo o načinu adaptacije in postavitve v svojem kraju. Prav tako je malokdaj slišati o tolikšni zavzetosti za skupne — tudi kulturne — potrebe prebivalcev, kot jo je pokazala Tovarna verig z gradnjo družbenega centra.

Manj rožnato sliko kaže knjižnično poslovanje, če ga pogledamo s finančne plati. Povzetek lanskih podatkov za leško knjižnico je takle:

Lastni dohodek od članarin in zamudnin je znašal 7.091,70 dinarjev.

Zaskrbljujoči so izgledi za letos. Skupna dotacija, ki jo matični knjižnici dodeljuje

Knjižnica v Lescah

— nakup novih knjig	25.537,70 din
— najemnina s kurjavo, čiščenjem in elektriko	6.000,00 din
— osebni prejemki izposojevalca, neto	7.109,00 din
— prispevki	2.475,95 din
— ostali izdatki (vezava knjig in podobno)	6.619,40 din
Skupaj	47.742,05 din

kulturna skupnost, bo v primerjavi z lansko za okrog 12 % večja; to zvišanje še zdaleč ne bo moglo pokrivati pogam rastejo iz dneva v dan, materialni stroški pa ravno ta večanja izdatkov. Cene knjiko. Krajevna skupnost Lesce mladinsko društvo, pa tudi zelo drago opremo in draga zdravila. Vse to narekuje koncentracija teh zmogljivosti v visoko specializiranih centrih, katerih obstoj je osnovni predpogoj, da se akcije za zgodnejše odkrivanje raka ne bodo izjalovile. S tem je utemeljeno, da smo si v naši strategiji boja proti raku v SR Sloveniji postavili kot prvo nalogo rešitev skrajno nezadovoljivih prostorskih razmer in nezadovoljive materialne opremljenosti — zlasti Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Pri tem moramo upoštevati še zlasti njegovo vlogo kot jedra klinične onkološke službe v okviru Kliničnega centra, kot baze za onkološko izobraževanje zdravstvenih kadrov raznih profilov in baze znanstvenih raziskovanj na področju raka in kot organizacije združenega dela, ki ji je prvenstvena skrb uspešen boj proti raku v naši republiki! Pomen Onkološkega inštituta je naša javnost — žal bolj kot pa odgovorni družbeni organi — očitno pravilno dojela. Oddod tudi njena stalna materialna in moralna pomoč vsem našim prizadevanjem za rešitev inštitutovih težavnih razmer, da bi lahko ustrezneje razvijal svojo dejavnost.

Tako je tudi našemu Društvu SR Slovenije za boj proti raku, že od njegove ustanovitve v letu 1971, ena glavnih skrbi: pomagati inštitutu do takega stanja, da bo mogel zadovoljivo opravljati svoje poslanstvo in naloge, ki jih potrebe terjajo.

Zelo malo smo pri nas naredili tudi za ustreznejšo rehabilitacijo rakavih bolnikov — fizično, psihično in socialno. Mnogi bolniki, ki so bili sicer uspešno zdravljeni, so potem oslabiljeni ali delno prizadeti prepuščeni sami sebi. V nemajhnih meri gre pri tem tudi za vprašanje odnosa človeške okolice do takega bolnika — odnosa svojcev, delovnih kolektivov in drugih; namesto, da bi mu vsestransko pomagali, da bi se vključil v normalno življenje in delo, ga neradko osamimo s slabo prikritim ožigosanjem obsojenca na smrt. Še celo hudo pa je mnogim bolnikom, ki so zaradi hujše invalidnosti ali napredovale bolezni navezani na tujo pomoč in stalno medicinsko nego. Potrebna

nas je pred kratkim obvestila, da moramo za leto 1976 poravnati 10.200,00 din najemnine, medtem ko je lani znašala 6.000,00 din. Če bodo pri svoji zahtevi vztrajali, bo nujno zmanjšati nakup novih knjig.

R. Šubic

Ob tednu boja proti raku

Prof. dr. Božena RAVNIHAR

Društvo za boj proti raku SR Slovenije nam je posredovalo obširno gradivo o preprečevanju, zgodnjem odkrivanju in pravočasnem zdravljenju raka na različnih delih telesa.

Ker je gradivo obsežno in zanimivo, smo se na uredništvu odločili, da ga vsaj delno objavimo v našem glasilu. V tej številki objavljamo uvodni članek prof. dr. Ravniharjeve, direktorice Onkološkega inštituta v Ljubljani, v naslednji številki pa bomo objavili članek dr. Jurija Lindtnerja pod naslovom RAK NA DOJKI.

Mednarodna zveza za boj proti raku — ki združuje strokovna in laična društva ter tudi ustanove, katerih dejavnost je posvečena problemom te bolezni — je že pred leti dala pobudo, da naj bi v vseh deželah po svetu en teden v letu proglasili za »Teden boja proti raku«, nosilci in organizatorji akcij pa naj bi bila predvsem društva za boj proti raku. V Jugoslaviji smo vsako leto prvi teden v marcu izbrali na Teden boja proti raku, program in obeležje tega Tedna pa mu dajejo društva za boj proti raku. Namen Tedna je predvsem spomniti javnost na probleme in potrebe boja proti rakavim boleznim in jo pridobiti za pomoč zdravstveni službi pri reševanju teh problemov. Potrebe namreč tudi pri nas daleč presegajo doseg ter zmogljivosti je — kot bolezen današnjega časa — splošen družbeni problem, zdravstvene službe same. Rak zadeva posameznike, družine in vse družbene dejavnike, ne le zdravstvo.

Boj proti raku pomeni izkoristiti vsa sodobna dognanja medicinske znanosti na področju preprečevanja, odkrivanja, ugotavljanja in zdravljenja raka ter tudi na področju rehabilitacije in druge oskrbe rakavih bolnikov. Namen teh prizadevanj je znižati število zbolelih, zvišati število ozdravelih, da bi bolnike, bodisi ozdravele ali le začasno zazdravljene čim bolj uspešno rehabilitirali telesno, duševno in socialno, ter ne nazadnje, zagotovili bolni-

kom z napredovalo boleznijo ustrezno medicinsko oskrbo in vso potrebno drugo nego.

Da bi bil boj proti raku uspešen na vseh naštetih področjih, sta sodelovanje in pomoč ljudstva zdravstveni službi nujno potrebna. To bomo dosegli le z ustrezno zdravstveno vzgojo prebivalstva, ko bodo ljudje razumeli značaj raka, ko bodo vedeli, v koliko in na kakšen način se ga je moč obvarovati, ko bodo vedeli, da je bolezen po večini moč ozdraviti, če je zgodaj odkrita in zdravljena, ter da je moč preprečiti ali olajšati mnoge njene nevarne posledice. Teden boja proti raku ima predvsem zdravstveno vzgojni značaj, ni pa namenjen samo občanom, marveč vsem družbenim organom in organizacijam, ki jih zadeva vprašanje raka.

Če začnemo pri možnostih, ki jih imamo za preprečevanje zbolevanja za rakom, gre predvsem za odstranjevanje že znanih, raka povzročujočih ali pospešujočih dejavnikov iz našega življenjskega in delovnega okolja, oziroma za varstvo človeka pred njimi.

Po ocenah mnogih znanstvenikov bi bilo moč preprečiti pretežno število rakov, če bi uspeli odstraniti ali preprečiti škodljivi vpliv kancerogenih dejavnikov, ki so prisotni v onesnaženem okraju, prehranbenih artiklov, pri proizvodnih postopkih v industrijskih obratih in še drugod, ali pa se jim izpostavlja človek

sam s svojimi razvadami, kot je npr. kajenje cigaret. Očitno sodi ta vidik boja proti raku med prizadevanja proti onesnaževanju človekovega okolja; zadeva pa zakonodajo, higiensko-tehnične ukrepe in ustrezen nadzor v obratih ter še druge poklicane družbene dejavnike.

Več kot polovico rakov bi se dalo danes že odkriti v zgodnjem stanju razvoja — tedaj, ko jih je še možno dokončno ozdraviti. Da pride danes le ena tretjina takih bolnikov na zdravljenje, je razlogov več. Predvsem gre za splošno brezbržnost ljudi do svojega zdravja, zlasti do ne posebno hudih in nezačasnih bolezenskih tegob, s katerimi se prav začetni rak najpogosteje oglašča, po drugi strani pa tudi pretiran strah pred boleznijo zadržuje bolnike, da bi šli pravočasno k zdravniku. Zato je bil zelo umesten poziv dr. Pierra Denoirxa, predsednika Mednarodne unije za boj proti raku, na zadnjem mednarodnem kancerološkem kongresu v Firencah, ki je veljal predvsem novinarjem, naj opustijo obeleževanje »raka z grozljivimi pridevki (npr. »kuga« današnjega časa ipd.), ki vzbujajo strah in predstavo o neizogibni tragični usodnosti te bolezni. Prav je poudaril, da bi boju proti raku neprecenljiv prispevek, saj bi mnogim bolnikom pomagali, da bi pravočasno pri- z opustitvijo teh pridevkov dali šli na zdravljenje.

Vzroki za nezadovoljivo stanje glede zgodnjega odkrivanja raka so seveda tudi v sami zdravstveni službi: pomanjkanje zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja, nezadovoljiva izobrazba teh kadrov, pomanjkljiva opremljenost ordinacij, odsotnost smotrne organizacije te dejavnosti, da ne omenim še pomanjkljivost detekcijskih metod samih po sebi, kar zahteva še mnogo raziskovalnega dela.

Za odpravo teh pomanjkljivosti je predvsem potrebno veliko sredstev, veliko več kot jih zdravstveni službi odmerjajo dogovorjeni prispevki.

Vsak rakav bolnik naj bi bil čimprej deležen najboljšega možnega ugotavljanja in zdravljenja, ker gre pri tem vedno za življenje. Današnja medicina ima v tem pogledu velike mož-

nega takih bolnikov na domu povečini ni zagotovljena, družini so v breme, domovi za onemogle jih neradi sprejemajo, bolnišnice jih odklanjajo. S to stisko se srečujemo vsak dan in tu smo spet pri začetku. Ali ne daje prav ta bedni konec življenja mnogih rakavih bolnikov vtis grozljivosti bolezni, ki vzbuja v ljudeh upravičen strah pred njo? Zato nimajo prizadevanja za zboljšanje teh razmer nič manjše teže kot prizadevanja za zgodnejše odkrivanje raka: tudi vsa ta prizadevanja pomenijo boj proti raku!

Ne moremo biti brezbržni do tega, kako neozdravljeni bolniki živijo s svojim rakom in kako za njim umirajo.

Na koncu naj le še omenim, da sta važni področji dejavnosti boja proti raku tudi nenehno izobraževanje zdravstvenih kadrov in pa raziskovanje na vseh področjih, ki smo jih omenili. Le od slednjega lahko pričakujemo novih, učinkovitejših orodij za boj proti tej bolezni in zmago nad njo.

Iz teh, bežno nakazanih vidikov boja proti raku in našega programa, se nam kaže tudi vloga našega Društva za boj proti raku, ki je prostovoljno združenje laikov in strokovnjakov, ki želijo pomagati zdravstveni službi pri zatiranju te bolezni. Akcija Društva se začne tam, kjer se konča njena zmogljivost in pristojnost onkološke zdravstvene službe same, da bi mogla uveljavljati potrebne ukrepe ter tedaj, ko po uradni poti zbrana sredstva ne zadostajo več za kritje potreb posameznih področij dejavnosti v boju proti raku. Društvo naj bi bilo posrednik med onkološko zdravstveno službo in javnostjo ter zadevnimi družbenimi dejavniki, posredovalo naj bi jim strokovno načrtovane programe posameznih dejavnosti v boju proti raku in potrebe za njihovo izvajanje ter jih hkrati mobiliziralo k sodelovanju in pomoči. Zato naj bi ta Teden veljal tudi kot spodbuda občanom in delovnim organizacijam tako za včlanjenje v Društvo SR Slovenije za boj proti raku, kot tudi za pomoč pri njegovem delu, saj se bo s tem njihovo hotenje — sodelovati in pomagati pri premagovanju raka — lahko najbolj učinkovito uveljavilo.

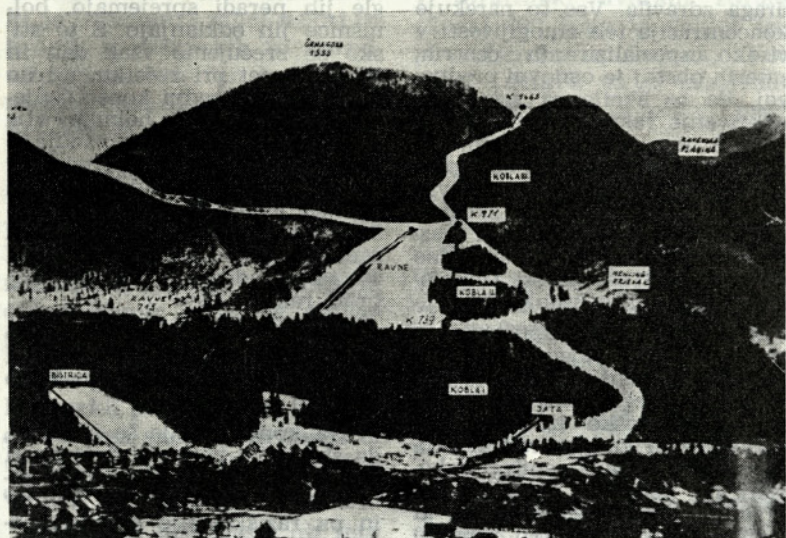
Informacija o Kobli

Bohinjska Bistrica je bila že pred prvo svetovno vojno znan turistični kraj. Železniška proga Jesenice-Gorica je omogočila dostop v Bohinjski kot in z nje- no dograditvijo leta 1906 se je začela turistična izgradnja Bistric- ce in tudi ostalega Bohinja. Os- novni pogoj za razvoj turizma pa so bile naravne turistične pri- vlačnosti, predvsem pokrajinske slikovitosti, avtohtono gospodar- stvo (planšarstvo), etnografske značilnosti, jezero, čist zrak in obilo snega. Ravno na tem zad- njem činitelju je začela sloneti vsa športna dejavnost Bohinja. Pred prvo svetovno vojno je bilo najbolj razvito sankanje, vendar ne kot tekmovalna, ampak kot rekreacijska disciplina. Po prvi svetovni vojni je postal Bohinj zibelka jugoslovanskega skakal- nega in tekaškega športa. V Bo- hinjski Bistrici, neposredno ob izteku današnje proge za smuk, je bila leta 1924 zgrajena prva skakalnica v Jugoslaviji in dose- žen prvi državni rekord 9 m. Kasneje je bila zgrajena tudi 50 m skakalnica, največja ska- kalnica v tedanji dobi pri nas. Do Planice (1934) je bil Bohinj zibelka smučarskih skokov. Med obema vojnoma so bili zelo raz- viti tudi teki, saj so v Bohinju organizirali celo evropsko prven- stvo, državnih pa celo več. Bo- hinjski tekači so bili vedno med prvimi, posebno Tomaž Godec, bohinjski revolucionar in prvo- borec, po katerem se imenuje TOZD Lesno industrijskega pod- jetja Bled v Bohinjski Bistrici. Tudi alpsko smučanje se je za- čelo razvijati v Bohinju. Med obema vojnoma je bilo na smu- čarskih terenih, kjer se vrši le- tošnje mladinsko državno prven- stvo, prvo veslovensko smučar- sko prvenstvo.

darstvo Bled, LIP Bled, Gradbe- no podjetje Bohinj in IBI Kranj, je s svojim začetnim kapitalom in z najetjem investicijskega po- srojila pri Ljubljanski banki, po- družnica Kranj, enota Radovljica, za katerega pravočasno od- plačevanje jamčijo razen nave- denih sovlagateljev še: Komu- nalno podjetje Bohinj, Gozdar- sko kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju, Klavnica in me- sarija Bohinjska Bistrica, Kovi- noobr Bohinjska Bistrica, Spe- cerija Bled, Almira Radovljica, SGP Sava Jesenice, Elmont Bled, Tehnični biro Jesenice in Veriga Lesce, je poleti leta 1974 začel z izgradnjo dvosedežnic Kobla I in Kobla II. Izgradnja obeh dvo- sedežnic in pripadajočih prog je bila končana decembra 1975. Ob doslej zgrajenih žičnicah z urno zmogljivostjo 3.000 oseb na uro, je narejenih 25 ha smučišč naslednjih dolžin:

1. Ob dvosedežnici Kobla I: dolžina 1.200 m, višinska razlika 200 m.
2. Ob dvosedežnici Kobla II: dolžina 1.300 m, višinska razlika 300 m.
3. Ob dvosedežnici Kobla II: dolžina 900 m, višinska razlika 300 m.

Proga s Koble II se nadalju- je s progo ob Koble I in je dol- ga 2.500 m, njena višinska razli- ka pa znaša 500 m. To je smuk in veleslalom proga za državno mladinsko prvenstvo, proga za slalom pa poteka po progi 3, vzhodno od dvosedežnice Kobla II. Ob progi 3 bo v letošnjem letu zgrajena še vlečnica s ka- paciteto 1.000 oseb na uro, dol- žine 800 m in višinske razlike 250 m. Oprema zanj je že na- bavljena.

Sistem žičnic Kobla

Po drugi svetovni vojni je bil smučarski šport v Bohinju spet med prioritarnimi športnimi pa- nogami. Tu so se vršila vsako leto številna tekmovanja (repub- liška, državna in mednarodna) v sankanju, tekih in alpskih disci- plinah. Razen naravnih pogojev, kot so zanesljiva in dolgotrajna snežna odeja, severna lega pobo- čij s travnato podlago, nepo- sredna dostopnost na smučišče po cesti in železnici, bližina ur- banega naselja z zdravstvenim domom, prenočitvenimi in go- stinskimi kapacitetami, do ne- davnega ni bilo nobenih žičnic. Leta 1972 je Turistični progres Engineering Radovljica zgradil prvo vlečnico Bistrica nad bo- hinjskim predorom. S tem se je začel uresničevati program iz- gradnje in opremljanja smučar- skih terenov južno od Bohinjske Bistric, ki jih s skupnim ime- nom imenujemo »KOBLA«, ime- novano po gorskem vrhu Kobla (1449). Konzorcij, ki so ga usta- novile: Zavarovalnica Sava, Skup- ščina občine Radovljica, SAP Ljubljana, ZZTP-TTG Ljubljana, Ljubljanske mlekarne — TOZD Trgovina Ljubljana, Elektro Kranj, Turist progres Enginee- ring Radovljica, Gozdno gospo-

darstvo Bled, LIP Bled, Gradbe- no podjetje Bohinj in IBI Kranj, je s svojim začetnim kapitalom in z najetjem investicijskega po- srojila pri Ljubljanski banki, po- družnica Kranj, enota Radovljica, za katerega pravočasno od- plačevanje jamčijo razen nave- denih sovlagateljev še: Komu- nalno podjetje Bohinj, Gozdar- sko kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju, Klavnica in me- sarija Bohinjska Bistrica, Kovi- noobr Bohinjska Bistrica, Spe- cerija Bled, Almira Radovljica, SGP Sava Jesenice, Elmont Bled, Tehnični biro Jesenice in Veriga Lesce, je poleti leta 1974 začel z izgradnjo dvosedežnic Kobla I in Kobla II. Izgradnja obeh dvo- sedežnic in pripadajočih prog je bila končana decembra 1975. Ob doslej zgrajenih žičnicah z urno zmogljivostjo 3.000 oseb na uro, je narejenih 25 ha smučišč naslednjih dolžin:

	kart
1. Veriga Lesce	200
2. Vezenine Bled	50
3. LIP Bled	600
4. Almira Radovljica	50
5. GG Bled	293
6. TPE Radovljica	210
7. Klavnica in mesarija Bohinjska Bistrica	100
8. Ljubljanske mlekarne	300

Veselje na drsalkah

Športna komisija pri Kon- ferenci sindikata Tovarne ve- rig Lesce je organizirala v okviru rekreacijske dejavnosti drsanje v maskah. Za prvič je bila udeležba mask zadovolji- va, le »navijačev« je bilo pre- malo. Izbrana »strokovna« ko- misija je ocenila dve najboljši otroški in tri najboljše odras- sle »larfe«. Prvo nagrado je dobil Klovn, drugo Samohra- nilka, tretjo pa Zamorka. Zelo posrečen je bil tudi par brez drsalk, ki je kar v čevljih pri- drsal pred strogo komisijo, iz- vedel nekaj trojnih »hopslov« in požel aplavz občinstva.

MB

Rekreacija na ledeni ploskvi

Že v lanskim zimi je Konferen- ca OOS za poizkus in s precejš- njo mero dvomov organizirala rekreacijsko drsanje na umet- nem drsališču na Bledu. Nismo bili namreč prepričani, da bo med člani kolektiva dovolj za- nimanja za to vrsto rekreacije. No, drsalcev pa je bilo že lan- sko zimo precej, tako da smo tudi letos brez pomislekov en- krat tedensko rezervirali umetno drsališče na Bledu za uro in pol.

Ob koncu sezone z zadovolj- stvom ugotavljamo, da je zani- manje za drsanje precejšnje, saj je vsak petek od 19.30 do 21. ure drsalo poprečno po 95 članov kolektiva in njihovih svojcev. Največji obisk na drsališču je bil 6. februarja, ko je drsalo 136 drsalcev. Precejšen obisk je bil tudi 27. 2., ko smo organizirali maškerado na ledu. Kar precej pustnih šem si je nadelo drsal- ke, najboljše maske, posebej otroke in odrasle, pa smo nagra- dili. Pisan pogled na drsališče je privabil tudi precej gledalcev, ta- ko da so tudi ti prišli na svoj račun.

Razveseljivo je, da je bilo na teh drsanjih tudi precej začet- nikov. Drsanje je res šport, s katerim se lahko ukvarja skoraj vsakdo, ne glede na starost, saj smo videli drsati otroke petih let pa tudi moške starejše od 50 let. Vsak lahko drsa svojemu znanju in letom primerno. Mno- go jih je, ki so prav na teh urah organiziranega drsanja prvič stopili na drsalke, prve ure si-

9. Komunalno podjetje Bohinj 100
10. Elektro Kranj 20

Svoje pravice do nakupa zni- žanih dnevnih kart na Kobli pa še niso koristile naslednje delov- ne organizacije: Gradbeno pod- jetje Bohinj, SGP Sava Jesenice, IBI Kranj, Specerija Bled, Ko- vinobr Bohinjska Bistrica, Teh- nični biro Jesenice, Kmetijska zadruga Srednja vas, Elmont Bled in ZZTP Ljubljana.

Postopek za nakup znižanih dnevnih kart je zelo enostaven. Investitorju Turist progres En- gineeringu, Radovljica, Gorenj- ska cesta 26 je potrebno dostavi- ti naročilnico za določeno števi- lo kart. Karte se lahko dvignejo osebno ali dostavijo po pošti na naslov naročnika. Kolikor naroč-

nik ne bi mogel prodati vseh kart, lahko neprodane vrne.

Na Kobli je parkirišče ure- jeno ob spodnji postaji vlečnice za 200 avtomobilov. Na smučiš- čih, ki so redno strojno tepta- na, ni nobene gneče, niti na žič- nicah je ni. To pogojuje pred- vsem visoko kapacitarnost žič- nic, skupaj lahko prepeljejo 3.000 oseb na uro. Proge so namenje- ne vsem kategorijam smučar-jev. Začetniki in otroci lahko smučajo ob vlečnici, srednji in dobri smučarji pa ob obeh dvo- sedežnicah.

Poslovni odbor konzorcija va- bi sindikalne podružnice, da or- ganizirajo na Kobli svoja sindi- kalna prvenstva. Domači smu- čarski klub je vedno pripravljen pomagati.

Pust — maškerada — drsališče Bled

cer še nekoliko majavo in nego- tovo, nato pa se že skoraj niso več ločili od ostalih drsalcev. Tu- di oprema, če jo primerjamo s smučarsko, ni draga, saj stanejo res kvalitetne drsalke s čevlji vred 500 din, dobijo pa se tudi cenejše. V nasprotju z ostalimi športnimi panogami, kjer smo zabeležili več poškodb, na drsa- lišču v vseh desetih petkih, koli- kokrat smo organizirali drsanje, ni bilo nobene resnejše poškodbe ali nezgode. Srečo smo imeli tu- di z vremenom, saj drsanje za- radi slabega vremena ni odpadlo niti enkrat. Mislim, da smo do- bro izbrali tudi termin. Ob pet- kih zvečer so lahko drsali tudi otroci, saj ob sobotah nimajo pouka, pa tudi starejši so se ver- jetno lažje odločili za drsanje, če je bila naslednji dan prosta so- bota. Zato smo se načelno že do- govorili z Zavodom za turizem Bled, da bomo tudi v prihodnji sezoni, če se bo le dalo, rezervirali drsališče ob istem času kot letos.

Za vsako drsanje smo vodili tudi evidenco, kdo in iz katere TOZD so drsali. Največ jih je bilo iz Skupnih služb in iz Vzdrževanja. Najmanj — po en- krat — pa je drsalo 119 članov kolektiva; pri tem svojci niso upoštevani.

Pa pogledjmo še, koliko nas je drsanje stalo. Z Zavodom za tu- rizem Bled smo sklenili pogod- bo, po kateri smo plačevali za uro drsanja 600 din. Tako je za desetkratno drsanje KOOS pla- čala 9.000 din. No, to je za sin-

dikalno organizacijo kar precej- šen znesek, zato smo se odločili, da bo vsak drsalec za vstopnico nekaj tudi sam prispeval. Tako smo prodajali vstopnice za odras- le po 4 din, za otroke pa po 2 din. Na ta način smo zbrali 3.778 din, tako da je sindikalna organizacija v resnici prispevala le 5.222 din.

Ugotavljamo, da je takšna re- kreacija uspela in upamo, da se bo prihodnje leto na drsališču na Bledu zbralo še več drsalcev.

VF

— Domišljija je tisto, po čemer se človek razlikuje od živali.

Arbes

— Kadar jasno opazimo na- pake drugih, je to zato, ker jih imamo sami.

Renard

— Vsa umetnost življenja je najti protekcijo. Brez nje človek ne naredi kariere.

Shaw

Šport

Prvenstvo »Verige« v veleslalomu

Branko Humar

Organizatorji letošnjega prvenstva »Verige« v veleslalomu so imeli bolj srečno roko kot nekaj let nazaj pri organizaciji tega tekmovanja — predvsem v zvezi s snegom. Prav v času, ko so se dogovarjali, kje naj bi tekmovalje priredili, je zapadla večja količina snega in odločitev ni bila težka. Odločili so se za Lescam najbližje smučišče t.j. za Krpin v Begunjah. Verjetno je prav ta odločitev pripomogla, da se je za tekmovalce prijavilo mnogo več tekmovalcev kot na dosedanjih tekmah, kar okoli 90 jih je bilo na spisku.

Ceprav je organizatorje skrbelo, da bo zaradi hladnega vremena in suhega snega težko pripraviti progo, so to nalogo odlično opravili, za kar jim gre vsa pohvala. Proga je bila dobro pripravljena in utrjena, tako je urenila precej izenačene pogoje tako za tekmovalce, ki so startali med prvimi pa tudi za one, ki so po njej peljali med zadnjimi. No, k temu je delno pripomogla tudi precej gosta megla, ki je varno ščitila progo pred sončnimi žarki, pa čeprav je občasno že tudi ovirala tekmovalce zaradi slabe vidljivosti. Proga je bila letos enako dolga za tekmovalce vseh kategorij kot tudi za tekmovalke.

Med vratica so prvi zapeljali najstarejši tekmovalci. Bilo jih je sedem, zmagal pa je Vidic Milan (vzdrževanje) s časom 0.45,9, sledila pa sta mu Kralj Janko (SS) 0.53,1 in Jakopič Zvone (SS) 0.53,5 itd.

Za starejšimi tekmovalci so startale, oziroma točneje rečeno, sta startali ženski, saj sta se na startu pojavili samo dve, čeprav jih je bilo prijavljenih nekaj več. Prav čudno je, da se kljub tolikemu številu žensk v našem kolektivu in med njimi je mnogo tudi mladih, število tekmovalk ne narašča, pač pa še celo pada. Po pričakovanju je z zanesljivostjo in dokaj hitro vožnjo zmagala Pisek Silva (SS) s časom 0.53,6, druga pa je bila Kavčič Vida (SS) 1.08,0.

Število tekmovalcev se je večalo s tarostjo in v razredu od 35—45 let jih je startalo enajst. Favorit tega razreda je bil Vukovič Ivo, ki je vlogo favorita tudi opravičil in zmagal ne samo v svoji skupini, pač pa je s časom 0.40,6 postavil tudi absolutni najboljši čas. Za njim so se uvrstili Košir Anton (kovačnica) 0.43,5, Noč Pavel (SS) 0.44,1 itd.

V razredu od 27—35 let je nastopilo dvanajst tekmovalcev. Zmagal je Nečimer Alojz (SS) s časom 0.44,7, za njim so se uvrstili Debeljak Vlado (vijakarna) 0.45,9, Pfajfar Jože (verigarna) 0.46,7 itd.

Najštevilnejša udeležba je bila tudi tokrat med najmlajšimi udeleženci t.j. v razredu do 27 let, kar 34 jih je bilo na startu.

Mnoge je zanimalo, če bo komu izmed teh tekmovalcev uspelo izboljšati rezultat Vukoviča, vendar so bila vsa uganja brezuspešna. Najboljši tekmovalec te skupine Kajdiž Zdravko (vzdrževanje) se mu je s časom 0.42,3 še najbolj približal, vendar je ostal za njim za nekaj manj kot dve sekundi, kar pa je zadoščalo le za zmago v svoji skupini. Za njim so se uvrstili Rems Vito (vzdrževanje) 0.43,4, Bešter Janez (vijakarna) 0.44,4 itd.

Ekipna zmaga in s tem prehodni pokal je tudi letos ostal v skupnih službah. Ekipa skupnih služb v sestavi: Vukovič, Noč in Ambrožič je dosegla rezultat 2.09,1, kar je bilo za dve in pol sekundi bolje od drugo-uvrščene ekipe vzdrževanja.

Novost letošnjega prvenstva je bilo zabavno tekmovalstvo v vožnji z lopatami in avtomobilskimi zračnicami. Za obe kategoriji je vladalo veliko zanimanje. Nastopili so specialisti za ti disciplini, pa tudi tekmovalci, ki so že prej nastopili v veleslalomu. V tekmovalstvu z lopato so tekmovalci poleg »velikih« hitrosti, ki so jih dosegli, izvajali med vožnjo tudi prave akrobacije. Prvi zelo dober rezultat je dosegel Dežman Vinko (vzdrževanje), in sicer 14,4 sekunde. Številni gledalci so že mislili, da bo ta čas zadoščal za zmago, vendar ga je že kmalu nato izboljšal Globevnik Janez (vzdrževanje) za skoraj celo sekundo. Ko pa je že vse kazalo, da bo Globevnik postal zmagovalac, je Kovačević Dane dosegel fantastičen rezultat 11,7 sekunde in osvojil prvo mesto.

Tudi v vožnji z avtomobilsko zračnico so gledalci uživali v drzni in elegantni vožnji tekmovalcev. Tudi tu so tekmovalci eden za drugim izboljševali rekord proge. Borba za prvo mesto je bila izredna, samo desetinke sekunde so odločale o najvišjih mestih. Zmagal je Mulej Ratko s časom 10,3 sekunde, samo desetinko za njim je bil Globevnik Janez, sekundo slabši spet Rebolj Miro itd. Tekmovalje se je zaključilo srečno in brez gumni defektov.

PRVENSTVO SLOVENSKEH ŽELEZARN V VELESALOMU IN TEKU

V začetku marca je bilo na Ravnah prvenstvo Slovenskih železarn v veleslalomu in smučarskem teku. Tekmovanja so se udeležili tudi naši tekmovalci. Izredno hladno vreme je progo tako utrdilo, da je zahtevala od tekmovalcev izreden napor in previdnost.

Med ženskami, ki so vse tekmovalce v enem razredu, je zmagala Benedik Danica (Železarna Jesenice) s časom 49,97. Naša edina predstavnica Pisek Silva se je s časom 55,14 uvrstila na peto mesto.

Pri moških nad 45 let je zmagal Huter Zvone (Železarna Jesenice) s časom 45,67. V tem razredu so nastopili trije naši tekmovalci. Najbolje se je odrezal Vidic Milan, ki je zasedel tretje mesto s časom 49,60. Nežman Anton je bil deveti, Kralj Janko pa je bil diskvalificiran.

V razredu od 35 do 45 let so bili naši tekmovalci najuspešnejši. Vukovič Ivo je zasedel prvo mesto s časom 44,47, Košir Anton je bil šesti, dosegel je čas 49,12, Meze Franc je bil štirinajsti, Primožič Zdravko pa devetnajsti.

Med najmlajšimi tekmovalci — v razredu do 35 let je zmagal Kolar Jože (Železarna Ravne) s časom 48,20. Tudi tu smo imeli tri predstavnike. Najboljši je bil Šmit Vito, ki je s časom 50,39 zasedel tretje mesto, Kajdiž Zdravko je bil deveti s časom 54,89, Mulej Franc pa osemnajsti.

V ekipni konkurenci so naši predstavniki dosegli prvo mesto v razredu od 35—45 let, v razredu do 35 let pa so bili tretji.

Pri smučarskih tekih so bili tekmovalci razdeljeni na dva razreda. Med tekmovalci nad 35 let je zmagal Ravenčan Osenjak Jože s časom 12,00,0. Nastopili so tudi trije naši tekači. Najboljši med njimi je bil Skumavec Friderik, ki se je uvrstil na osmo mesto, Prešeren Andrej je bil trinajsti, Ažman Ciril pa štirinajsti. Med tekmovalci do 35 let je bil najboljši prav tako Ravenčan Krpač Egon s časom 20,26,0. Tudi v tej kategoriji smo imeli tri zastopnike. Najboljši med njimi je bil Pfajfar Jože na devetem mestu, Primožič Karel je bil enajsti, Zemva Lado pa dvanajsti.

Z nastopom naših udeležencev na tem tekmovalstvu smo lahko več kot zadovoljni, saj so uspešno zastopali naš kolektiv.

OBCINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V VELESALOMU

Sredi marca je bilo na smučiških Koble v Bohinju občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu. Udeležba na prvenstvu je bila izredna, saj je nastopilo preko tristo tekmovalcev. Med njimi jih je bilo tudi trideset iz našega podjetja. Na žalost moramo tu spet grajati žensko plat, saj nas je tudi tu zastopala samo ena predstavnica. Zaradi tolikšnega števila nastopajočih je bilo tekmovalstvo organizirano tako, da so tekmovali na dveh progah istočasno, ker bi sicer predolgo trajalo.

Pri ženskah nad 40 let je bila najboljša Finžgar Anica (Iskra Lipnica) 30,2, med ženskami od 35 do 45 let je zmagala Podlipec Amalija (Elan) 33,0, med ženskami od 27 do 35 let Praprotnik Marija (Sukno) 25,1, med najmlajšimi do 27 let pa Bajželj Alenka (Veznine) 28,4. V tem razredu je startala tudi Silva Pisek in se uvrstila na 15. mesto.

Pri moških je v razredu nad 45 let zmagal Križaj Zdravko (Elan) 25,5. V tem razredu je bila Veriga zastopana s tremi udeleženci. Odlično se je uvrstil Vidic Milan, in sicer na 3. mesto s časom 29,0, Jakopič Zvone je bil 12., Kralj Janko pa 19. V razredu od 40 do 45 let je bil najboljši Bohinc Janez (Elan) s časom 26,5. Naša zastopnika sta osvojila — Vovk Janez 16., Felician Vili pa 21. mesto. V razredu od 35 do 40 let je zmagal Mrak Franci (Tur. del. Gor.) s časom 23,2. Tudi tu so naši štirje zastopniki zelo dobro opravili svoj nastop. Košir Anton in Vukovič Ivo sta z enakim časom 28,2 delila četrto mesto, Pri-

možič Zdravko je bil 10., Ažman Ciril pa 20. V razredu od 27 do 35 let je zmagal Zupan Miha (Sukno) s časom 37,22. Naši tekmovalci so se uvrstili na naslednja mesta: Mohorč Franc je bil 27., Dežman Janez 36., Globevnik Janez 43., Oman Filip 47. in Pfajfar Jože 48. Med najmlajšimi tekmovalci do 27 let je bil najboljši Kemperle Alojz (Alpetour Radovljica) s časom 39,15. Od naših je bil najboljši Kajdiž Zdravko na 9. mestu s časom 41,63, Volk Marjan je bil 29., Mulej Franc 35., Ambrožič Jože 36., Bizjak Marjan 43. in Zupan Ivo 55. V tekmovalnem razredu je zmagal Pogačnik Tomaž (UKO) s časom 40,47.

V ekipni razvrstitvi je bil najboljši Elan, naši tekmovalci pa so med moškimi četrti, skupno (moški in ženske) pa peti.

PRVENSTVO »VERIGE« V KEGLJANJU

Na kegljišču Rikli na Bledu je bilo letošnje prvenstvo »Verige« v kegljanju. Za tekmovalje se je prijavilo 89 tekmovalcev in tekmovalk, vendar se jih je na dan tekmovalja javilo na kegljišču le 59. Zaradi tolikšnega števila tekmovalcev so bili organizatorji prisiljeni omejiti število lučaje, tako da je imel vsak tekmovalac na razpolago le 50 lučaje namesto mišljenih 100, ker bi sicer tekmovalje predolgo trajalo. Med ženskami, ki jih je nastopilo tokrat sedem, je bi-

la najboljša Stržinar Cilka (SS), ki je podrla 156 kegljev. Na drugo mesto se je uvrstila Teskač Marjana (vijakarna) 140, 3. je bila Smolej Cvetka (verigarna) 125, 4. Gatej Romana (verigarna) 124, 5. Dijak Ivanka (vijakarna) 115, 6. Blejc Nika (SS) 112 in 7. Peternel Cirila (SS) 101.

Med moškimi posamezno je bila borba za prvo mesto bolj ostra. Zmagal je Šlibar Marjan (SS) z 223 podrtimi keglji, za njim se je uvrstil na drugo mesto Harinski Jože (SS) z 219 keglji, 3. je bil Pungercar Franc (Sidrne verige) 211, 4. Jerman Stane (verigarna) 203, 5. Beravs Franc (SS) 203, 6. Zupan Milan (vzdrževanje) 195, 7. Zajc Stane (SS) 194, 8. Vidic Miha (SS) 194, 9. Beravs Branko (vzdrževanje) 192, 10. Bogataj Vinko (SS) 191, 11. Romih Vojko (kovačnica) 189, 13. Mulej Branko (vzdrževanje) 187, 14. Mohorč Franc (ca) 190, 12. Mulej Jože (orodjarna) 186, 16. Pristavec Boris (SS) 184, itd.

V ekipni konkurenci je premočno zmagala ekipa skupnih služb v sestavi Šlibar Marjan, Harinski Jože, Beravs Franc in Zajc Stane, ki je podrla 839 kegljev. Na drugo mesto se je z velikim zaostankom uvrstila ekipa vzdrževanja s 756 keglji, 3. je bila Verigarna 673, 4. Kovačnica z enakim rezultatom, vendar slabšim rezultatom na čiščenju, 5. Orodjarna 655 in 6. Vijakarna s 623 keglji.

Prispevek za komunalno ureditev

Matko Pogačnik

Eno od določil ustave pravi, da se krajevne skupnosti za zadovoljevanje svojih potreb lahko financirajo iz samopriskupka krajanov, ki živijo na območju krajevne skupnosti. Na osnovi tega določila se je skupščina delegatov KS Lesce, ki je bila dne 24. 3. 1976, odločila, da izvede referendum za ureditev komunalnih naprav na območju KS Lesce.

Reserendum bo izveden 25. aprila 1976. Območje KS bo razdeljeno na osem volilnih enot in to pet v vasi Lesce in po eno v Hlebcah, Hrašah in Studenščicah.

Samopriskupki bodo krajan, stanujoči na območju KS Lesce, plačevali do 31.12.1980, in sicer:

- 1 % — vsi zaposleni od neta OD
 - 1 % — OD obrtnikov in samostojnih poklicev
 - 1 % — od katastrskega dohodka od zemljišč
 - 1 % — od pokojnin
- 500,00 din letnega prispevka plačajo lastniki nepremičnin, stanovanjskih zgradb, stano-

vanj v etaži in vsi graditelji stanovanj ali stanovanjskih hiš na območju KS Lesce, ki ne prebivajo na območju KS Lesce. Obveznost plačevanja lastnikom nepremičnin in graditeljem poteče 31. 12. 1980 oziroma takrat, ko se stalno naselijo na območju KS Lesce in pričnejo plačevati po zgoraj navedenem kriteriju.

Iz sredstev, ki bodo zbrana s samopriskupkom krajanov, s prispevkom Turističnega društva Lesce in lastnimi sredstvi bo v KS Lesce v letih 1976—1980 zgrajeno 32.000 m² asfalta, 2.200 m kanalizacije in postavljenih 25 svetlobnih teles.

Krajevna konferenca SZDL bo imenovala posebni odbor, ki bo vodil vsa dela in določeval vrstni red del.

Da bodo uspešno izvedena vsa dela, ki si jih je zadala KS v srednjeročnem programu, je v interesu slehernega krajana, da solidarno glasuje za pozitivni izid referenduma, le tako se bo lahko pristopilo k ureditvi naselij.

REKLI SO

— Moški, ki je uspel v življenju, je tisti, ki zasluži več kot lahko njegova žena potroši. Ženska, ki je uspela v življenju, pa je tista, ki je našla takšnega moža.

Guitry

Tolstoj

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarn — Tovarna verig Lesce. Ureja ga uredniški odbor: Niko Bulut — urednik, Jože Ješe — odgovorni urednik, Malči Brence in Franc Ankerst. Fotografška oprema: Miha Pold. Tisk: Tiskarna Ljubljana. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, prosto plačila prometnega davka.

Sindikalni tekmovalac Kráin

NAGRADNA KRIŽANKA priimek in ime tozd

GRŠKA POKRA- JINA	AVTO OZNAKA TURČJE	ATAKA	ITALJANI	Ses. Tolici Alekšar	NEMŠKA VOJNA LUKA	OBRAT	ŠPORTNO DRUŠTVO	HIMALAJ DRŽAVA	ILO	SLADKO- VODNA RIBA
VULKAN NA SICILIJU				PRIMEK VOD. NAŠ TOZD-9						
				NEODIM						
OTROŠKA IGRAČA	DEBADA	DIRKALNI KONJ		LIČILNI PRAH			POVRATNIK			
DVOJ							PRITR- DILNICA			
DEŠNI PRITOK				POVR MERA			REČICAV PREKURNO			
MORAVE				AVTO OZNAKA 3DANDE			ŽETA NA LASIŠČU			
DOMAČA ŽIVAL				TEBANSKI KEALJ			TOV. ALE PIJAC			
				HESTO ŽIM OLIV. IDEK 1972			TIVALO			
GRŠKI BOG				ZELENA ŽABA			AVTO OZNAKA GREČJE	OGLJIK	PODZEM.	
LJUBEZNI				ALUMINIJ	RDEČI KRIŽ	ZMAJAN	GRŠKA ČEKA	ZELENA CA		
RITSKA	GEOMET. LIK				RIBA NA SIN ŽEK					
50	RAZSTRE- SENA									
PES PTIČAR										
							PARADIŽ		Ž. IME	
MORSKI RAK				RAVAR				SLAVKO TRELC		
				AMEZ. VON ORGAN				PIRAT		
SOŠED ERKI		DOMAČA ŽIVAL			GROVJE SAHARI MUSLIM					
		PRITISK			M. IME					
ISTOST				NASA RAFINEE						
				NIKALNICA						
VRSTA MAJHNIN								SILICIJ		VEZNIK
ŠKOLJK								PASAR IVANKA		
DIPLOM. URADNIK					PRESNAJ IRAKA					
					ZAŠČETNICA ABECEDJE					
M. IME										

Za srečne reševalce so na voljo tri denarne nagrade: prva 100 din, druga 60 din, tretja 40 din.

Program kina Radovljica za čas od 26. aprila do 18. julija 1976

MOČNEJŠI OD STRAHA, francoski barvni kriminalni film, 26. 4. ob 20. uri, 27. 4. ob 18. uri

KLOFUTA, francoski barvni zabavni film, 27. 4. in 3. 5. ob 20. uri, 1. 5. ob 18. uri

OPICA IN SUPER OPICA, holandski barvni film, 28. 4. ob 20. uri, 2. 5. ob 16. uri

ENKRAT KAKOR ENKRAT, ameriški barvni film, 29. 4. ob 20. uri, 2. 5. ob 18. uri

RIMSKA POSAST, italijanski barvni film, 1. 5. ob 20. uri, 3. 5. ob 18. uri

WINETOU, I. del, zah.-nemški barvni pustolovski film, 4. 5. in 8. 5. ob 20. uri, 9. 5. ob 18. uri

PAJA PATAK IN PAJDAŠI, ameriški barvni risani film, 5. 5. ob 20. uri, 9. 5. ob 16. uri

POMLADNI VETER, slovenski barvni film, 2. 5. ob 20. uri, 8. 5. ob 18. uri

PIAF, francoski barvni film, 6. 5. in 9. 5. ob 20. uri

WINETOU, II. del, zah.-nemški barvni pustolovski film, 10. 5. in 13. 5. ob 20. uri, 16. 5. ob 16. uri

SODBA, francoski barvni film, 11. 5. in 16. 5. ob 20. uri, 15. 5. ob 18. uri

ZLOČIN V ORIENT EXPRESU, ameriški barvni film, 12. 5. ob 20. uri, 5. 5. in 16. 5. ob 18. uri

VOJNA IN LJUDJE, japonski barvni film, 17. 5. in 20. 5. ob 20. uri, 23. 5. ob 17. uri

ŠTIRI DNI V PEKLU, francoski barvni film, 18. 5. in 23. 5. ob 20. uri, 22. 5. ob 18. uri

Rešitve sprejemamo do 28. aprila 1976. Za križanko objavljeno v št. 1/76 smo dobili 54 rešitev. Nagrade so dobili: prvo 100

CELO MESTO JE KRIVO, italijanski barvni film, 19. 5. in 22. 5. ob 20. uri, 23. 5. ob 15. uri

MARSEJSKI DOGOVOR, francoski barvni film, 24. 5. ob 20. uri, 29. 5. ob 18. uri, 30. 5. ob 16. uri

ZAPELJIVEC, italijanski barvni film, 25. 5. ob 20. uri, 30. 5. ob 20. uri

LJUBIM LUSI, ameriški barvni film, 26. 5. in 29. 5. ob 20. uri

SPOPAD V JETNISIČNICI, ameriški barvni film, 27. 5. ob 20. uri, 30. 5. ob 18. uri

SUPER POLICAJ, ameriški barvni film, 31. 5. in 3. 6. ob 20. uri, 6. 6. ob 18. uri

ZORO MAŠČEVALEC, francosko-italijanski pust. film, 1. 6. in 5. 6. ob 20. uri, 6. 6. ob 16. uri

KRVAVI BRATJE, amer. barvni film, 2. 6. in 6. 6. ob 20. uri, 5. 6. ob 18. uri

BIVŠI PRIJATELJ KID, ameriški barvni film, 7. 6. in 10. 6. ob 20. uri, 13. 6. ob 16. uri

URAR IZ SAN POLA, francoski barvni film, 8. 6. in 13. 6. ob 20. uri, 12. 6. ob 18. uri

TEKSAS EXPRES, amer. barvni film, 9. 6. in 12. 6. ob 20. uri, 13. 6. ob 18. uri

LJUBIMCI GOSPODIČNE FANI, ameriški barvni film, 14. 6. in 17. 6. ob 20. uri, 20. 6. ob 16. uri

Z DRUŽE STRANI PLANINE, ameriški barvni film, 15. 6., 16. 6. in 20. 6. ob 20. uri, 19. 6. ob 18. uri

din Ovsenik Ivanka — skupne službe, drugo 60 din Nežmah Anton — TOZD vzdrževanje in tretjo 40 din Vogeltnik Marija — TOZD verigarna.

Predstavljamo se

B. Rems

ŠOLSKI CENTER RADOVLJICA, Gorenjska cesta 13, je bil ustanovljen leta 1973 z združitvijo Poklicne kovinarske šole, Gostinske šole Bled in Doma učencev Bled. Sedaj so v šolskem centru vključene naslednje šole:

1. Poklicna kovinarska šola Radovljica, Gorenjska cesta 13
2. Ekonomska srednja šola Radovljica, Gorenjska c. 13
3. Pedagoška gimnazija Radovljica, Gorenjska c. 18
4. Gostinska šola Bled, Prešernova 10.
5. Dom učencev na Bledu, Prešernova 10

V vseh navedenih šolah je skupaj 405 učencev, 51 učencev pa biva v Domu učencev na Bledu.

Navedene šole v svojem učnem procesu izobražujejo kadre:

- a) za poklice kovinarske stroke: strojni ključavničar, ključavničar, rezkalec, orodjar, strugar;
- b) za poklice ekonomske stroke: ekonomski tehnik;
- c) za pedagoške poklice: I. stopnja usmerjenega izobraževanja;
- d) za poklice gostinske stroke: natakar, kuhar;
- e) za poklice ozkega profila gostinske stroke: pomočnik natakarja, pomočnik kuharja, sobarica, receptor;

Sindikalna športna tekmovanja v letu 1976

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov je na svoji 5. redni seji med drugim sprejela tudi program množičnih športno rekreacijskih tekmovanj in akcij v občini Radovljica in sklep, da je treba to objaviti v internih glasilih OZD. Tako bodo v letu 1976 občinska sindikalna prvenstva v naslednjih športnih disciplinah:

1. Veleslalom — 13. marca na Kobli — je izvedeno.
2. Balinanje — 24. aprila v Lescah in Radovljici.
3. Šah — 15. maja v Radovljici.
4. Mali nogomet — 19. junija v Radovljici.
5. Streljanje z malokalibrsko puško — 26. in 27. julija v Radovljici.
6. Plavanje — 14. avgusta v Radovljici.
7. Avtorally — 5. septembra na območju občine Radovljica.
8. Namizni tenis — 18. in 19. septembra v Lescah.
9. Odbojka — 16. in 17. oktobra v Radovljici.
10. Kegljanje — od 13. do 21. novembra v Radovljici.

Predvideni datumi posameznih tekmovanj so le okvirni, vendar se bodo organizatorji določenih datumov skušali čimbolj držati.

Množične trim akcije:

1. Kolesarjenje pod geslom »Vsi na kolo za zdravo telo« — maja in septembra 1976 v

f) za poklice ozkega profila kovinarske stroke: izdelovalec vijakov;

g) skrbe za vzgojo, prehrano in stanovanje učencev v Domu učencev.

Poleg vzgojnih in izobraževalnih smotrov uresničuje Šolski center še posebne smotre s tem, da vzgaja in izobražuje odrasle v skladu s posebnimi predpisi, organizira izobraževalne tečaje in druge oblike izobraževanja.

Kot mlad učnovzgojni kolektiv si Šolski center prizadeva vsem učencem pripraviti in nuditi ustrezne delovne pogoje. Želi jih temeljito strokovno pripraviti za bodoče poklice.

Zaenkrat smo uredili za Poklicne kovinarske šole strojno in konstrukcijsko delavnico in kovačnico, za učence Gostinske šole kuharski in strežni razred ter zgradbo v celoti popravili, v Domu učencev smo uredili in opremili kuhinjo.

Pri urejanju šolskih delavnic in opreme so gospodarske organizacije združenega dela pokazale veliko razumevanja in pomagale s finančnimi sredstvi in opremo.

Letos smo uredili šolsko kuhinjo in uvedli malico za učence radovljiških oddelkov. Na programu imamo ureditev centralne kurjave v šolski zgradbi Radov-

Radovljici, Bledu, Kropi in Bohinju.

2. Plavanje »Za vitko postavo je plavanje pravo« — julija in avgusta v Radovljici, na Bledu in v Kropi.

3. Planinski pohodi od maja do septembra. Organizatorji pohodov bodo Planinska društva Radovljica, Bled in Bohinj.

Komisija za šport in rekreacijo pri ZPSŽ pa je sprejela naslednji program prvenstev Slovenskih železnar:

1. Veleslalom — 6. marca na Ravneh (že izvedeno).
2. Tek na smučeh — 6. marca na Ravneh (že izvedeno).
3. Sankanje — 21. februarja v Kropi (že izvedeno).
4. Namizni tenis — 10. aprila v Celju.
5. Šah — 10. aprila v Celju.
6. Nogomet — 12. junija v Lescah.
7. Atletika — 19. junija v Kropi.
8. Ribolov — 28. avgusta v Štorah.
9. Balinanje — 28. avgusta v Štorah.
10. Odbojka — 25. septembra na Jesenicah.
11. Trim štafeta — 25. septembra na Jesenicah.
12. Streljanje — 16. oktobra v Štorah.
13. Kegljanje — 13. novembra v Ljubljani.

VF.

ljica, Gorenjska c. 13, če bomo uspeli zagotoviti finančna sredstva za nabavo radiatorjev. S tem bi izboljšali delovne pogoje v zimskem času, ko je v učilnicah največ 10—15°C.

Poklicna kovinarska in Gostinska šola sta izučili za našo proizvodnjo že lepo vrsto kvalificiranih kadrov, saj je zaključilo šolanje na obeh šolah že več generacij. Prihodnje leto pa bodo maturirale tudi prve učenke 4. letnika Ekonomske srednje šole Radovljica.

Naši učenci so aktivni tudi izven obveznega šolskega dela. Organizirani so v raznih organizacijah, kot so:

- mladinska organizacija,
- pevski zbor,
- šolsko športno društvo,
- in razni interesni krožki.

Na osnovi reforme šolstva je Šolski center izdelal srednjeročni načrt za obdobje 1976—1980 ki predvideva, da bo vključil vse učence v občini Radovljica po končani osnovni šoli v I. fazo usmerjenega izobraževanja v skladu s preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje. Gradivo za javno razpravo je v prilogi Delavske enotnosti z dne 6. 3. 1976.

živel praznik dela 1.maj